

باسمہ تعالیٰ

سند توسعہ اشتغال و سرمایہ گذاری استان زنجان

بخش سوم از مرحلہ دوم شرح خدمات

بخش محیط کسب و کار و فضای سرمایہ گذاری:

پیمایش موانع سرمایہ گذاری

مشاور استانی: حماد دانشگاہی واحد استان زنجان

مدیر اجرایی: ہمدی عباسی

مدیر علمی طرح: دکتر علی نصیری اقدم

مدیر بخش سوم: دکتر احمد میدری

فهرست مطالب

بخش دوم.....	۱
محیط کسب و کار در استان زنجان: مطالعه پیمایشی.....	۱
۳-۲-محیط کسب و کار در استان زنجان: مطالعه پیمایشی.....	۲
مقدمه.....	۲
۳-۲-۱- مشخصه‌های پرسش‌نامه.....	۴
۳-۲-۲- تجزیه و تحلیل شاخصهای پیمایشی فضای سرمایه‌گذاری.....	۷
نمودار ۳-۲-۲ طبقه بندی موانع عمده کسب و کار در استان زنجان (به درصد).....	۸
۳-۲-۲-۱- فساد.....	۸
نمودار ۳-۳ وضعیت شاخص گستردگی ارتشاء در استان زنجان (درصد).....	۹
نمودار ۴-۳ میزان پرداخت غیرقانونی به ماموران مالیاتی.....	۱۰
نمودار ۵-۳ پرداخت غیرقانونی به ماموران مالیاتی در استان زنجان (درصد بنگاهها).....	۱۱
نمودار ۶-۳ پرداخت غیرقانونی برای گرفتن قراردادهای دولتی در استان زنجان (درصد بنگاهها).....	۱۲
نمودار ۷-۳ وضعیت فساد به عنوان مانع عمده در استان زنجان (درصد بنگاهها).....	۱۳
۳-۲-۲-۲- شاخص های امنیت اجتماعی.....	۱۵
نمودار ۹-۳ وضعیت گستردگی هزینه های امنیتی در استان زنجان (درصد بنگاهها).....	۱۵
نمودار ۱۰-۳ وضعیت هزینه‌های امنیتی نسبت به فروش در استان زنجان (درصد فروش).....	۱۶
نمودار ۱۱-۳ وضعیت شاخص زیان ناشی از سرقت کالاهای صادراتی استان زنجان (به درصد).....	۱۷
نمودار ۱۲-۳ وضعیت شاخص جرم، سرقت، اختلال در استان زنجان.....	۱۸
نمودار ۱۳-۳ وضعیت شاخصهای امنیت استان زنجان (به درصد).....	Error! Bookmark not defined.
۳-۲-۲-۳- تأمین مالی.....	۱۹
نمودار ۱۴-۳ وضعیت استفاده از خط اعتباری و خط تسهیلاتی در استان زنجان (درصد بنگاهها).....	۲۰
نمودار ۱۵-۳ وضعیت شاخص تامین مالی از بانکها برای سرمایه‌گذاری در استان زنجان (به درصد).....	۲۱
نمودار ۱۶-۳ وضعیت دسترسی به منابع مالی به عنوان مانع عمده در استان زنجان (درصد بنگاهها).....	۲۲
نمودار ۱۷-۳ وضعیت شاخص های تأمین مالی استان زنجان (به درصد).....	۲۲
۳-۲-۲-۴- جنسیت.....	۲۳
نمودار ۱۸-۳ وضعیت مشارکت زنان در مالکیت شرکت در استان زنجان (درصد بنگاهها).....	۲۳
نمودار ۱۹-۳ شاخص مشارکت زنان در مدیریت بنگاه در استان زنجان (درصد بنگاهها).....	۲۴
نمودار ۲۰-۳ وضعیت شاخصهای مشارکت زنان در استان زنجان (به درصد).....	۲۵
۳-۲-۲-۵- گستردگی اقتصاد غیر رسمی.....	۲۵
نمودار ۲۱-۳ وضعیت رقابت با بنگاههای غیررسمی در استان زنجان (به درصد).....	۲۶
نمودار ۲۲-۳ وضعیت شروع فعالیت بنگاهها با ثبت رسمی در استان زنجان (به درصد).....	۲۷
نمودار ۲۳-۳ وضعیت شاخصهای فعالیت رسمی و غیر رسمی بنگاهها در استان زنجان.....	۲۸
۳-۲-۱-۶- زیر ساخت ها.....	۲۸
نمودار ۲۴-۳ وضعیت خسارت ناشی از قطعی برق در استان زنجان (به درصد).....	۲۹
نمودار ۲۵-۳ سهم ژنراتور در مصرف برق در استان زنجان (به درصد).....	۳۰

- نمودار ۳-۲۶ دوره انتظار انشعاب برق در استان زنجان (روز)..... ۳۱
- نمودار ۳-۲۷ متوسط تعداد دفعات قطعی آب در یک ماه در استان زنجان..... ۳۲
- نمودار ۳-۲۸ دوره انتظار انشعاب آب در استان زنجان (روز)..... ۳۳
- نمودار ۳-۲۹ وضعیت شاخص های زیرساختهای اقتصادی استان زنجان..... ۳۴
- ۱-۲-۳-۴-۵-۶ شرکت های پیشرو..... ۳۵
- نمودار ۳-۳۰ وضعیت بنگاههای دارای گواهینامه بین المللی در استان زنجان (به درصد)..... ۳۵
- نمودار ۳-۳۱ درصد بنگاههای دارای پایگاه اطلاع رسانی در استان زنجان (به درصد)..... ۳۶
- نمودار ۳-۳۲ وضعیت شاخص های نوآوری و فناوری استان زنجان (به درصد)..... ۳۷
- ۱-۲-۳-۴-۵-۶ مجوزهای کسب و کار..... ۳۸
- نمودار ۳-۳۳ تعداد روزهای اخذ مجوز فعالیت در استان زنجان..... ۳۸
- نمودار ۳-۳۴ تعداد روزهای اخذ مجوز ساخت در استان زنجان..... ۳۹
- نمودار ۳-۳۵ تعداد روزهای اخذ مجوز واردات در استان زنجان..... ۴۰
- نمودار ۳-۳۶ وضعیت شاخص مجوزها و پروانه های کسب و کار به عنوان مانع عمده در استان زنجان (به درصد)..... ۴۱
- نمودار ۳-۳۷ وضعیت شاخصهای مجوز و پروانههای تجاری استان زنجان..... ۴۲
- ۱-۲-۳-۴-۵-۶ مقررات و مالیات..... ۴۳
- نمودار ۳-۳۸ درصد وقت مدیریت ارشد برای رفع و رجوع امور اداری در استان زنجان (به درصد)..... ۴۳
- نمودار ۳-۳۹ متوسط تعداد مراجعات به سازمان مالیاتی یا مراجعه کارکنان سازمان به بنگاه در استان زنجان..... ۴۴
- نمودار ۳-۴۰ وضعیت شاخص نرخ مالیات به عنوان مانع عمده در استان زنجان (درصد)..... ۴۵
- نمودار ۳-۴۱ شیوه وصول مالیات به عنوان مانع عمده در استان زنجان (به درصد)..... ۴۶
- نمودار ۳-۴۲ وضعیت شاخصهای مقررات و مالیات استان زنجان..... ۴۷
- ۱-۲-۳-۴-۵-۶ تجارت..... ۴۸
- نمودار ۳-۴۳ متوسط مدت زمان ترخیص صادرات مستقیم از گمرک در استان زنجان (به روز)..... ۴۸
- نمودار ۳-۴۴ درصد بنگاههای صادرکننده در استان زنجان (به درصد)..... ۴۹
- نمودار ۳-۴۵ وضعیت قوانین تجاری و گمرکات به عنوان مانع عمده در استان زنجان (به درصد)..... ۵۰
- نمودار ۳-۴۶ وضعیت شاخصهای قوانین تجاری و گمرکات استان زنجان..... ۵۱
- ۱-۲-۳-۴-۵-۶ تشکلهای کسب و کار و انتظارات اعضای آنها..... ۵۲
- نمودار ۳-۴۷ انتظارات اعضای تشکلهای از انجمنهای مربوطه در استان زنجان..... ۵۲
- ۱-۲-۳-۴-۵-۶ پیامدهای هدفمندسازی یارانهها در استان زنجان..... ۵۳

بخش دوم

محيط كسب و كار در استان زنجان: مطالعه پيمائشى

۲-۳- محیط کسب و کار در استان زنجان: مطالعه پیمایشی

مقدمه

هدف از این قسمت ارزیابی محیط کسب و کار در استان زنجان است. محیط کسب و کار را حداقل به دو شیوه می‌توان ارزیابی نمود. در شیوه اول در قالب پرسشنامه نظر صاحبان کسب و کار در خصوص محیط فعالیت ایشان پرسیده می‌شود. از آنجا که این شیوه مبتنی بر نظر فعالان اقتصادی است نتایج آن می‌تواند ابعادی از موضوع را روشن نماید که در آمارهای رسمی پوشش داده نمی‌شود. در عین حال کاستی مهم این شیوه آن است که مبتنی بر قضاوت‌های شخصی افراد است و اگر مخاطبان پرسشنامه در وضعیت سختی به سر ببرند یا بدبین باشند پاسخ‌های ایشان می‌تواند نتایج را تورش‌دار کند. البته با بزرگ شدن اندازه نمونه تا حدی از دامنه این نقیصه کاسته می‌شود.

در شیوه دوم ارزیابی محیط کسب و کار، شاخص‌های کمی مطمح نظر قرار می‌گیرد. این شیوه نقطه قوت روش نظر سنجی را ندارد و به شرط صحت اطلاعات فارغ از نقطه ضعف روش مذکور نیز می‌باشد. یعنی نتایج این شیوه متأثر از قضاوت‌های شخصی افراد نمی‌باشد و در عین حال حساسیت‌های صاحبان کسب و کار نسبت به موضوعات روز هویدا نمی‌کند. لذا این دو شیوه می‌توانند مکمل یکدیگر باشند. لذا در این قسمت از مطالعه روش نظرسنجی دنبال می‌شود و در قسمت بعد روش شاخص سازی بر مبنای اطلاعات رسمی در دستور کار قرار می‌گیرد.

مبنای مطالعه حاضر پرسشنامه‌ای است که بانک جهانی در مطالعات خود مورد استفاده قرار می‌دهد. بانک جهانی دو گروه دارد که به دو شیوه مکمل محیط کسب و کار را رصد می‌کنند. گروه «کسب و کار» بانک جهانی با رجوع به مر قوانین کشورهای مورد مطالعه فضای سرمایه‌گذاری را ارزیابی می‌کند. برای مثال، این گروه کاری با این ندارد که نظر مؤدیان مالیاتی نسبت به نرخ مالیات و شیوه مالیات ستانی

چيست بلکه به اين موضوع می‌پردازد که یک بنگاه استاندارد طبق قانون چند درصد از سود خود را باید به عنوان مالیات بپردازد و برای این کار چه مراحل را باید طی نماید. در کنار این گروه، گروه «پیمایش بنگاه» قرار دارد که به ارزیابی نظر صاحبان کسب و کار راجع به موضوعات مختلف می‌پردازد. در این مطالعه پرسشنامه گروه «پیمایش بنگاه» مبنای بررسی قرار گرفته است.

یکی از دلایلی که این پرسشنامه به عنوان مبنا انتخاب شده این است که قوانین از یک استان به استان دیگر تفاوتی نمی‌کند ولی شیوه‌های عملیاتی در استان‌های مختلف کشور متفاوت است و این تفاوت‌ها در نظر صاحبان کسب و کار انعکاس می‌یابد. اگر مانند مطالعه گروه «کسب و کار» بانک جهانی، در مطالعه «پیمایش بنگاه» هم ایران حضور داشت انجام این مطالعه لازم نبود چرا که می‌شد از برش‌های استانی آن مطالعه بهره برد و هر استان را با استان‌های دیگر و کشورهای همسایه مقایسه نمود. اما در حال حاضر چنین فرصتی مهیا نیست و برای اینکه بتوان در مقیاس بین‌المللی این ارزیابی را انجام داد و رویه‌های حاکم بر محیط کسب و کار را در هر استان استخراج نموده، با استان‌ها و کشورهای دیگر مقایسه نمود لازم است چنین مطالعه‌ای در استان‌ها انجام شود.

یکی از محاسن این شیوه آن است که تفاوت‌های استانی را از حیث فضای سرمایه‌گذاری برجسته می‌سازد. درست است که قانون تأمین اجتماعی یا بانکداری یا مالیات‌های مستقیم در کل کشور یکسان است ولی ممکن است در یک استان شعب سازمان تأمین اجتماعی در یک شهرستان متمرکز باشد و مابقی فعالان اقتصادی در پرداخت حق بیمه دچار مشکل باشند یا مدیریت حاکم بر بانک‌های استان با یکدیگر هماهنگ باشد و همین هماهنگی زمینه کسب اعتبار ارزان قیمت را مهیا نماید یا سازمان مالیاتی برخی از استان‌ها نسبت به دیگران کارا تر باشد و هزینه مالیات ستانی درصد کمتری از مالیات جمع شده را تشکیل دهد.

شناسایی تفاوت‌های استانی حداقل دو کارکرد مهم دارد. یکی اینکه به سرمایه‌گذاران علامت می‌دهد کدام استان را برای سرمایه‌گذاری انتخاب کنند و دوم اینکه مسئولان استان را نسبت به اصلاح محیط کسب و کار جهت جذب سرمایه‌گذاران و توسعه استان مطلع و حساس می‌سازد.

۱-۲-۳- مشخصه‌های پرسشنامه

پرسشنامه مورد استفاده برگرفته از پرسشنامه «پیمایش بنگاه» بانک جهانی است.^۱ این پرسشنامه از ۱۶ قسمت تشکیل می‌شود و در هر قسمت چند سؤال مرتبط راجع به یکی از محورهای اصلی کسب و کار مطرح می‌گردد. قسمت اول پرسشنامه راجع به نوع فعالیت بنگاه، جمعیت شهری که بنگاه در آن فعالیت می‌کند، تعداد کارکنان بنگاه، استقلال بنگاه از سایر بنگاه‌ها، محل دفتر مرکزی بنگاه و وجود صورت‌های مالی بنگاه سؤال می‌شود.

قسمت دوم مربوط به اطلاعات عمومی است. در این قسمت سؤالاتی در خصوص وضع حقوقی شرکت از حیث سهامی یا تضامنی بودن، ساختار مالکیت، داشتن سهامدار عمده، دوره فعالیت بنگاه، زمان ثبت رسمی بنگاه، تجربه کاری مرتبط مدیر عامل بنگاه، جنسیت مدیر عامل، و توانایی اخذ گواهی نامه بین‌المللی کیفیت مطرح می‌گردد.

در قسمت سوم راجع به دسترسی بنگاه به زیرساخت‌های لازم پرسش می‌شود. این زیرساخت‌ها شامل برق، آب، خط تلفن، اینترنت، داشتن صفحه خانگی در شبکه اینترنت، و مسائل مربوط به تلفن همراه و ارتباطات راه دور می‌باشد. در هر محور پرسش کلیدی این است که آیا دسترسی به زیرساخت‌ها مذکور وجود دارد و برای دریافت انشعاب و یا برقراری ارتباط چه مدت زمان لازم است و آیا دسترسی به این امکانات مستلزم پرداخت رشوه یا سایر پرداخت‌های غیر قانونی است.

قسمت چهارم مربوط به سهولت فروش محصول و تأمین نهاده‌ها است. زمان معطلی در گمرک در هنگام صادرات و سرقت در هنگام صادرات، فاسد شدن یا شکستگی محصول در هنگام حمل، نحوه تأمین نهاده‌ها و زمان نگهداری نهاده‌ها در انبار از جمله سؤالات این بخش است.

وضع رقابت در قسمت پنجم مطمح نظر قرار گرفته است. محصول اصلی بنگاه، تعداد رقبای اصلی بنگاه در محصول اصلی، رقبای بنگاه در بخش غیررسمی اقتصاد، اثر واردات محصولات چینی در قدرت رقابتی بنگاه، وضع مالکیت رقبا از حیث دولتی یا خصوصی بودن، توانایی بنگاه در ثبت اختراع در داخل یا خارج از کشور و برخورداری از لیسانس فعالیت در ذیل نام بنگاه‌های بین‌المللی در این بخش مورد توجه قرار گرفته است.

1. World Bank (2010); Enterprise Survey: Core Questionnaire plus Module Manufacturing; www.enterprisesurvey.org

در قسمت ششم که ظرفیت بنگاه محور بحث بوده، در مورد میزان بهره‌برداری از ظرفیت بنگاه، و متوسط ساعات کاری بنگاه در طول هفته مورد پرسش قرار گرفته است و در قسمت هفتم ملکی یا اجاره‌ای بودن اراضی و املاک مورد استفاده بنگاه، زمان لازم برای اخذ مجوز ساخت و لزوم پرداخت هدیه برای اخذ مجوز مورد سؤال قرار گرفته است تا محوریت زمین و مجوزها پوشش داده شود.

وضعیت جرم و هزینه‌های مقابله با آن موضوع قسمت هشتم پرسشنامه است. در این قسمت سؤالاتی چون میزان بکارگیری نیروی انسانی یا خرید تجهیزات برای مقابله با سرقت و تأمین امنیت، سهم هزینه‌های امنیت در هزینه‌های فروش، خسارت ناشی از سرقت، خرابکاری یا آتش سوزی عمدی، و مجموع ارزش خسارت مطرح شده است.

در بحث از تأمین مالی چند محور اساسی مطرح نظر قرار گرفته است. ۱. نحوه پرداخت بابت نهاده‌ها و نحوه دریافت مبلغ فروش، ۲. روش‌های تأمین مالی سرمایه در گردش، ۳. روش‌های تأمین مالی سرمایه ثابت، ۴. برخورداری از حساب جاری، ۵. داشتن خط اعتباری و وثیقه مورد نیاز برای دسترسی به آن، و ۶. کنترل گزارش‌های مالی توسط حسابرسان بیرونی.

در قسمت دهم که به رابطه حکومت با صاحبان کسب و کار اختصاص دارد نظر صاحبان کسب و کار راجع به عادلانه بودن نظام قضایی، وقت مصروفه مدیران برای رتق و فتق امور حکومتی و مرتبط با مقررات، ارتباط با سازمان تأمین اجتماعی و اداره امور مالیاتی، زمان لازم برای اخذ مجوزهای مختلف (نظیر واردات و شروع فعالیت)، فساد اداری، و نرخ مالیات‌ها پرسیده شده است.

موضوع دیگری که در قسمت نهم مورد توجه قرار گرفته عضویت بنگاه در انجمن صنفی یا اتاق بازرگانی بوده است. دغدغه اصلی در این قسمت این است که آیا تشکل‌های ذیربط خدمت قابل قبولی به بنگاه‌ها ارائه می‌دهند. این خدمات شامل ارتباط با دستگاه‌های دولتی، حل و فصل اختلافات، اطلاع رسانی درباره بازارها، استاندارد و کیفیت، اطلاع رسانی درباره مقررات دولتی، برگزاری نمایشگاه، برگزاری دوره‌های آموزشی، ارتباط با مجلس و ارتباط با قوه قضائیه است.

هدف از مبحث نیروی کار آن است که مشخص کند آیا صاحبان کسب و کار با نیروی کار خود مشکل دارند یا ندارند و اگر چنین است ریشه مشکل چیست؟ آیا قانون کار مشکلی ایجاد کرده است؟ و آیا از حیث دسترسی به نیروی کار و از جمله نیروی کار تحصیل کرده و ماهر با مشکلی مواجه هستند یا خیر. در قسمت دوازدهم از فعالان اقتصادی خواسته شده است مهمترین موانع کسب و کار خود را رتبه بندی کنند. قسمت سیزدهم عملکرد بنگاه را در دو حوزه فروش و هزینه مورد بررسی قرار داده است.

قسمت‌های چهاردهم و پانزدهم قسمت‌های الحاقی به پرسشنامه «پیمایش بنگاه» است که بنا دارد اثر هدفمند سازی یارانه‌ها را بر هزینه‌های بنگاه و واکنش بنگاه به این سیاست را ارزیابی نماید. در قسمت چهاردهم از افراد خواسته شده است میزان هزینه مواد اولیه و واسطه‌ای تولید، برق، گاز، سایر حامل‌های انرژی، حمل و نقل، مزد و حقوق، و سایر هزینه‌ها را قبل و بعد از هدفمندسازی اعلام نمایند.

در قسمت پانزدهم در این باره پرسیده شده است که روش بنگاه‌ها برای جبران افزایش هزینه‌ها در اثر هدفمندسازی یارانه‌ها را اعلام نمایند. این روش‌ها شامل استفاده از یارانه دولتی، تغییر تکنولوژی، مدیریت انرژی و نظایر آن است. سؤال دیگر در قسمت پانزدهم وضعیت محتمل بنگاه در اثر اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها است: کاهش یا افزایش صادرات، کاهش یا افزایش فروش داخل، کاهش یا افزایش سهم بازار و انتقال کارخانه به مناطق دیگر.

قسمت شانزدهم پرسشنامه هم مربوط به اطلاعات تماس و آدرس بنگاه است. پرسشنامه‌ها در اردیبهشت و خرداد ماه سال ۱۳۹۰ به صورت حضوری تکمیل شدند. برای تحلیل نتایج و مقایسه پذیر شدن نتایج، ۱۳ شاخص برای سنجش محیط کسب و کار و فضای سرمایه گذاری استخراج شده است. این شاخص‌ها عبارتند از:

- فساد
- امنیت اجتماعی
- تامین مالی
- جنسیت
- گستردگی اقتصاد غیر رسمی
- زیرساخت‌ها
- شرکتهای پیشرو
- مجوزهای کسب و کار
- مقررات و مالیات
- تجارت
- هدفمندسازی یارانه و پیامدهای آن
- تشکلهای اقتصادی و انتظارات اعضای آنها

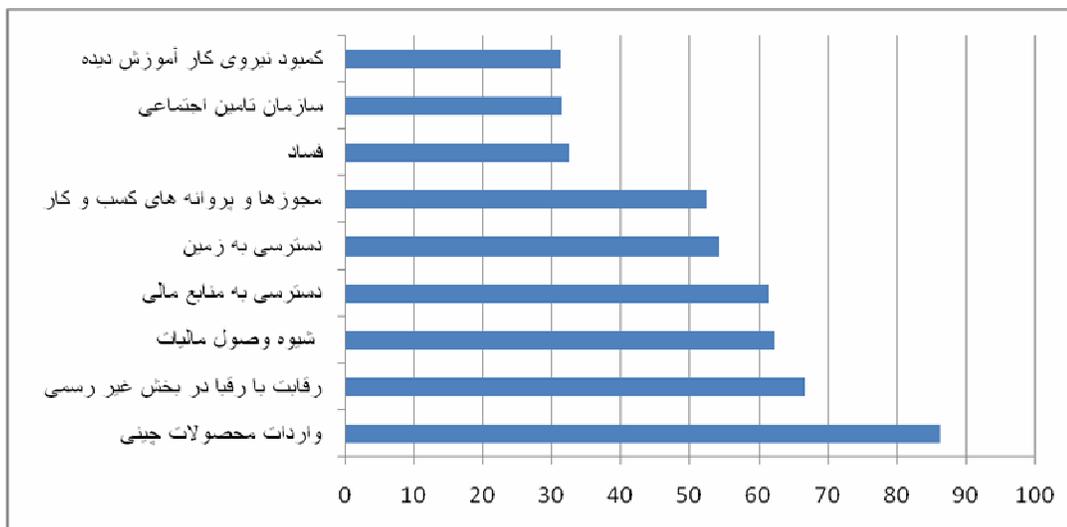
یازده شاخص نخست با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) مقایسه شده است اما دو شاخص آخر بدون مقایسه با سایر کشورها تحلیل شده‌اند.

در این پیمایش «پرسشنامه موانع سرمایه‌گذاری و هدفمندسازی یارانه‌ها»، در ۱۲۳ واحد تولیدی و خدماتی استان زنجان تکمیل گردید. نمونه‌ای از پرسشنامه و اطلاعات خام استخراج شده از نرم افزار SPSS در پیوست این گزارش آمده است. پس از مقایسه شاخص‌های یازده گانه فوق با سه گروه از کشورها (متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه)، تأثیر هدفمندسازی یارانه‌ها و انتظارات اعضای تشکل‌های کسب و کار تحلیل می‌شود. خلاصه وضعیت استان بر اساس شاخص‌های فضای سرمایه‌گذاری در فصل نتیجه‌گیری و توصیه‌های سیاستی آمده است.

۲-۲-۳- تجزیه و تحلیل شاخص‌های پیمایشی فضای سرمایه‌گذاری

پیش از بررسی تک تک شاخص‌ها ابتدا تصویری از مهمترین موانع سرمایه‌گذاری در استان ارائه می‌گردد. نمودار ۳-۱ بیانگر طبقه بندی موانع عمده کسب و کار در استان زنجان است. این نمودار ده مانع عمده را طبقه بندی می‌کند. این موانع به روش پیمایش و از طریق پرسشنامه از بنگاه‌های تولیدی و خدماتی به دست آمده است. ۸۶.۴ درصد از بنگاه‌ها در استان زنجان مهمترین مانع عمده را **رقابت با کالاهای چینی** می‌دانند. مهمترین مانع دوم، رقابت با رقبای **بخش غیر رسمی** است. ۶۶.۷ درصد از بنگاه‌ها این مورد را از مشکلات مهم خود دانسته‌اند. **شیوه وصول مالیات** سومین مانع مهم است که ۶۲ درصد از بنگاه‌ها آن را مانع مهم یا بسیار مهمی برای کسب و کار خود دانسته‌اند. پس از سه مانع فوق دسترسی به منابع مالی، دسترسی به زمین و اخذ مجوزهای مرتبط با آن، مجوزهای مختلف کسب و کار، فساد، تعامل با سازمان تأمین اجتماعی و کمبود نیروی کار آموزش دیده مهمترین موانع کسب و کار هستند.

نمودار ۳-۲ طبقه بندی موانع عمده کسب و کار در استان زنجان (به درصد)

در ادامه، هر یک از شاخص‌های اصلی مورد توجه قرار گرفته وضعیت استان در مورد آن‌ها بررسی می‌شود.

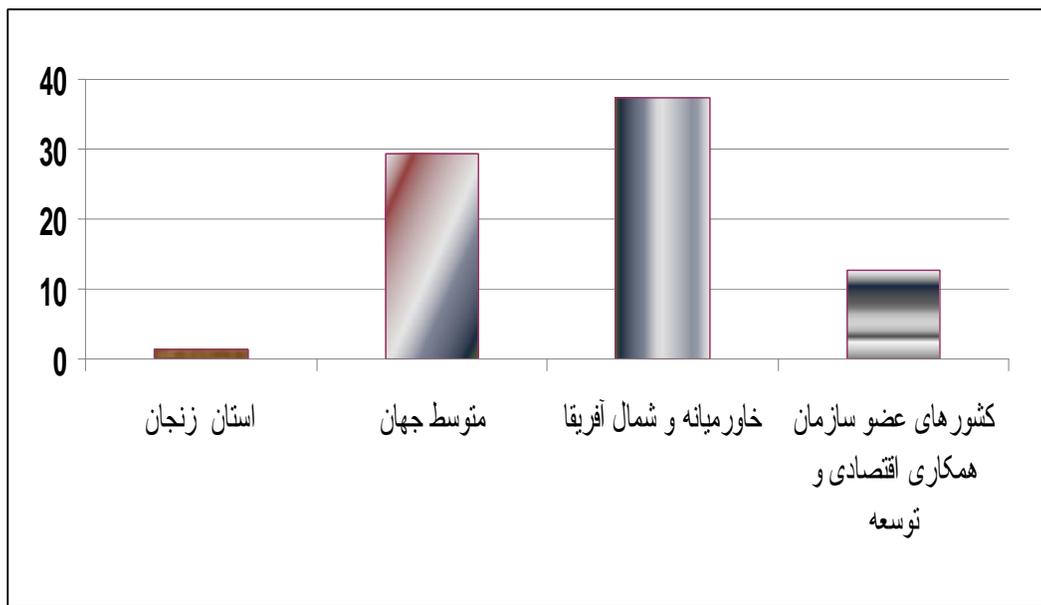
۱-۲-۲-۳- فساد

گسترده‌گی ارتشاء به معنی درصدی از تعامل با دستگاه‌های دولتی است که با پرداخت غیرقانونی یا هدیه همراه است. برای سنجش این شاخص از این سؤال (j7) استفاده شده است:

گفته می‌شود گاهی اوقات بنگاه‌ها باید به کارکنان گمرک، سازمان امور مالیاتی، یا سایر دستگاه‌های صادرکننده مجوز پرداخت‌های غیر قانونی یا هدیه بدهند تا "کارشان راه بیافتد". به طور متوسط چند درصد از فروش سالانه بنگاهی مانند شما برای دادن هدیه یا پرداخت‌های غیر قانونی به مقامات در امور مختلف فوق باید هزینه شود؟

نمودار ۳-۲ نتایج این سؤالات را نشان می‌دهد. در این استان ۱.۳ درصد از بنگاه‌ها، ادعا کرده‌اند که برای راه افتادن کارشان باید رشوه پرداخت نمایند. در حالیکه این شاخص برای متوسط جهان ۲۹.۳ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۳۷.۲ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه ۱۲.۶ درصد است. این شاخص هر چقدر کمتر باشد وضعیت بهتری را برای محیط کسب و کار در استان نشان می‌دهد. در این شاخص کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا نسبت به متوسط جهان و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی جایگاه بدتری دارند.

نمودار ۳-۳ وضعیت شاخص گستردگی ارتشاء در استان زنجان (درصد)

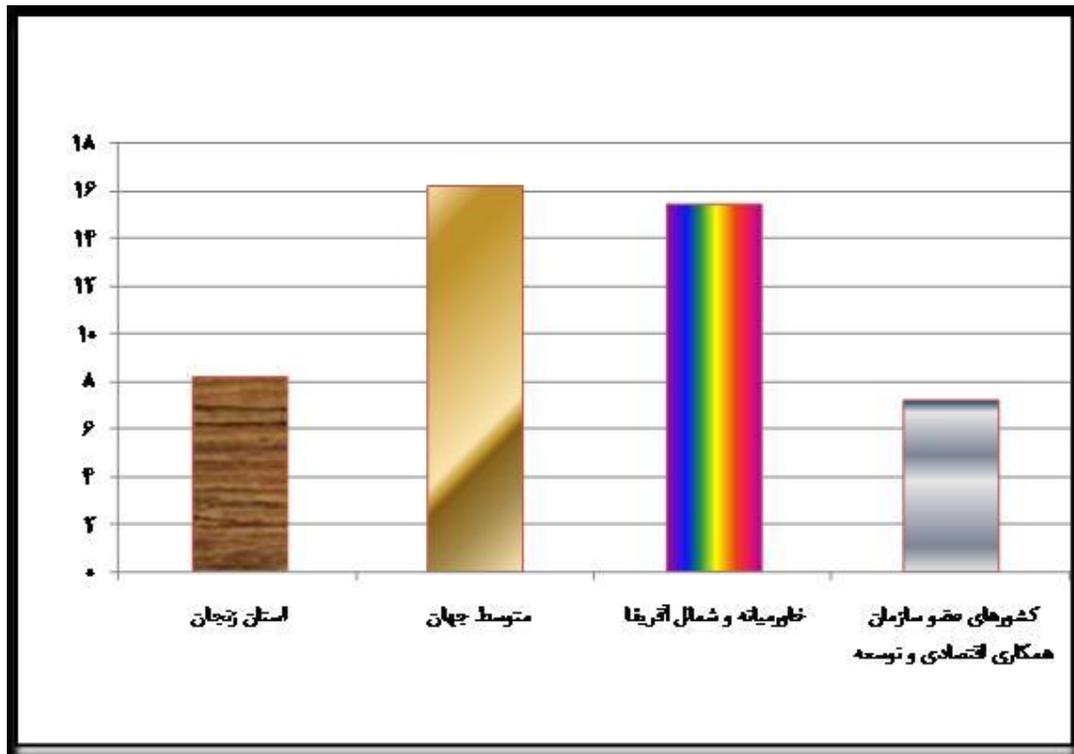

نمودار ۳-۳ پرداخت غیرقانونی برای گرفتن مجوز فعالیت در استان زنجان را با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه مقایسه می‌نماید. برای سنجش این وضعیت از سؤال (j15) کمک گرفته شده است:

آیا برای اخذ مجوز ساخت هدیه یا پرداخت غیر قانونی از شما مطالبه شد؟

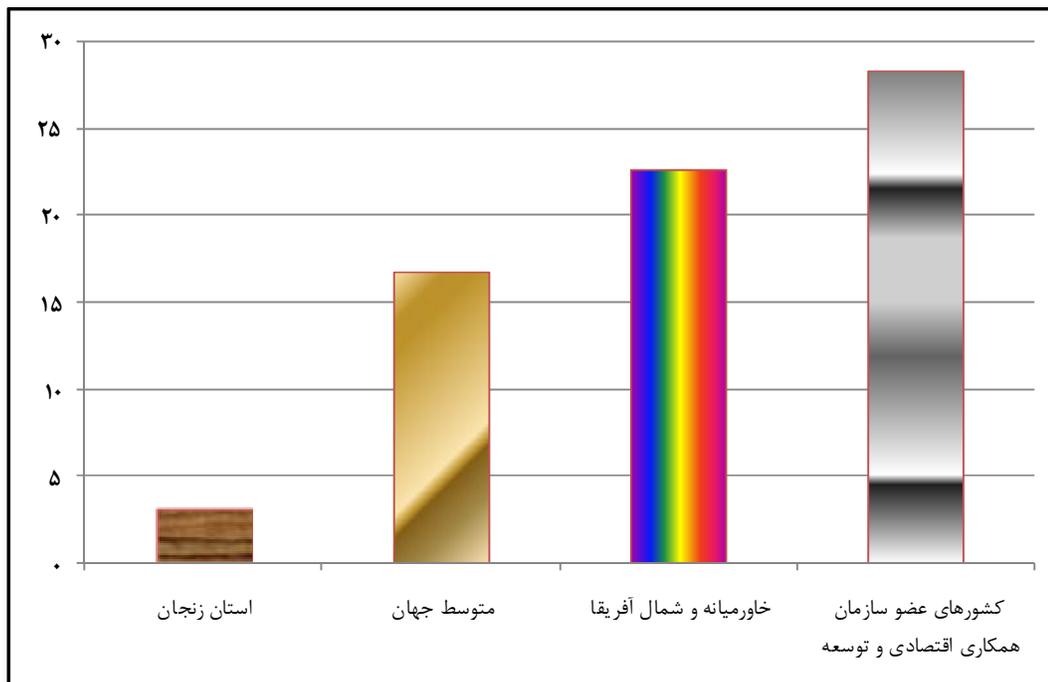
نتایج درصدی از بنگاه‌ها را نشان می‌دهد که انتظار دارند برای گرفتن مجوز ساخت به کارکنان دولتی هدیه بدهند یا پرداخت غیر قانونی داشته باشند. با توجه به اطلاعاتی که از نتایج پرسشنامه گرفته شد ۸.۳ درصد از بنگاه‌ها در این استان اظهار داشته‌اند که برای گرفتن مجوز فعالیت پرداخت غیرقانونی به مأموران دولت داشته‌اند. در حالی که این رقم برای متوسط جهان ۱۶ درصد، برای کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۱۵.۵ درصد و برای کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۷.۲۵ درصد می‌باشد. هر چقدر این درصد بیشتر باشد بیانگر مقررات دست و پاگیر برای گرفتن مجوز عملیات و ایجاد انگیزه برای پرداخت‌های غیر قانونی و ایجاد فساد است. از این‌رو، رقابت اقتصادی واقعی بین بنگاه‌ها کاهش یافته و فضای کسب و کار مخدوش می‌شود.

نمودار ۳-۴: میزان پرداخت غیرقانونی به ماموران مالیاتی

نمودار ۳-۴ بیانگر پرداخت غیرقانونی به ماموران مالیاتی در استان زنجان است و وضعیت این استان در این شاخص را با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی مقایسه می‌نماید. این شاخص به معنی درصدی از بنگاه‌هایی است که انتظار دارند در ملاقات با کارکنان سازمان امور مالیاتی هدیه یا پرداخت غیر قانونی بدهند. برای سنجش این وضعیت از سوال (J5): در سال گذشته آیا ماموران (ممیزان) سازمان امور مالیاتی از این بنگاه بازدید کرده‌اند؟ و آیا هدیه یا پرداخت غیر قانونی از شما در این بازدیدها یا مراجعات مطالبه شد؟، استفاده شده است. ۳.۲ درصد از بنگاهها در این استان به این سوال پاسخ مثبت داده‌اند در حالیکه این رقم برای متوسط جهان ۱۶.۸ درصد، ۲۲.۷ درصد کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۲۸.۳ درصد است. هر چقدر این شاخص بالاتر باشد وضعیت فساد بیشتری را گزارش می‌دهد و بر فضای کسب و کار تأثیر منفی دارد.

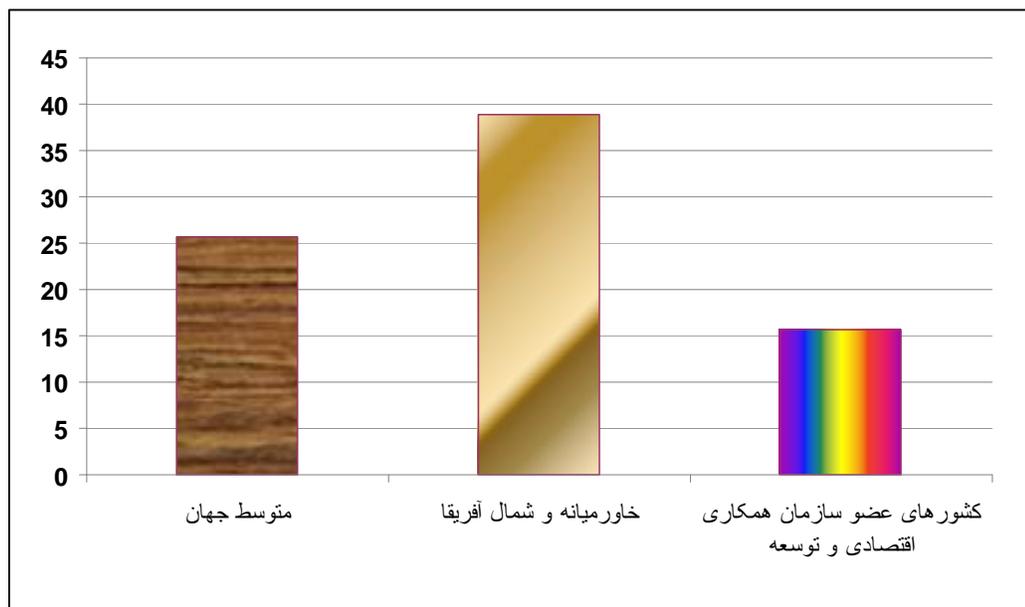
نمودار ۳-۵ پرداخت غیرقانونی به ماموران مالیاتی در استان زنجان (درصد بنگاهها)

نمودار ۳-۵. Error! Reference source not found. وضعیت پرداخت غیرقانونی برای گرفتن قراردادهای دولتی در استان زنجان را با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی مقایسه می‌نماید. این وضعیت به معنی درصدی از بنگاهها است که معتقدند بنگاههای مشابه آنها برای برنده شدن در یک قرارداد دولتی باید به کارکنان دولتی پرداخت غیرقانونی داشته باشند که با سوال (6): اگر بنگاهی مانند شما بخواهد در یک قرارداد دولتی برنده شود چند درصد از ارزش قرارداد معمولاً صرف پرداخت‌های غیر رسمی یا هدایا می‌شود تا گرفتن آن قرارداد قطعی شود؟ سنجیده شده است. بنگاههایی که درصدی بالاتر از صفر در پاسخ به این سوال ارائه دهند معتقد به پرداخت‌های غیر رسمی برای گرفتن قراردادهای دولتی هستند. ۱۱۳ بنگاه اظهار داشته اند برای گرفتن قراردادهای دولتی پرداخت رشوه لازم است از این بنگاهها هیچکدام در دو سال گذشته قراردادی با دولت نداشته اند که براساس قاعده اندازه گیری این شاخص باید تنها بنگاههایی محاسبه شوند که در دو سال قبل قراردادی با دولت داشته اند. بهرحال اگر این قاعده رعایت شود شاخص فوق فاقد داده های لازم برای محاسبه است. این رقم برای متوسط جهان ۲۵.۷ درصد، ۳۸.۹ درصد کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و

کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۱۵.۶ درصد است. هر چقدر این شاخص بالاتر باشد وضعیت فساد بیشتری را گزارش می‌دهد و بر فضای کسب و کار تأثیر منفی دارد.

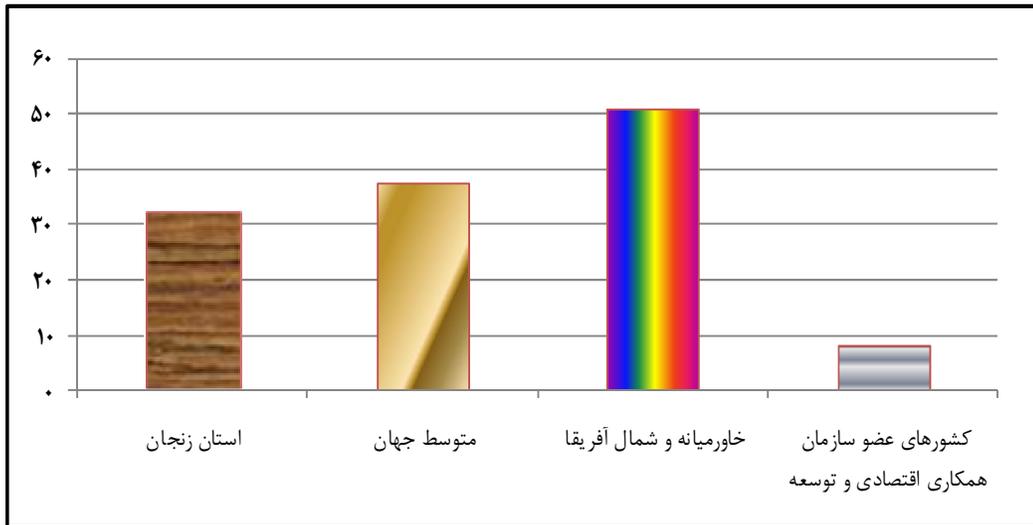
نمودار ۳-۶ پرداخت غیرقانونی برای گرفتن قراردادهای دولتی در استان زنجان (درصد بنگاهها)

نمودار ۳-۶ وضعیت فساد به عنوان مانع عمده در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی را نشان می‌دهد. این شاخص بیانگر درصدی از بنگاه‌هاست که فساد را یک مانع مهم یا بسیار مهم می‌دانند که از این سوال (e30j) استخراج شده است: آیا فساد مشکل نیست؟ مشکل اندکی است؟ تا حدودی مشکل است؟ مشکل مهمی است؟ مشکل بسیار مهمی برای این بنگاه بوجود آورده است؟

در این استان 32.4 درصد از بنگاهها به سوال فوق پاسخ مهم و بسیار مهم داده‌اند. در حالیکه این رقم برای متوسط جهان ۳۷.۵ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۵۰.۹ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۸.۱ درصد می باشد. هر چقدر این شاخص بالاتر باشد وضعیت فساد بیشتری را گزارش می‌دهد و فضای کسب و کار را مخدوش می‌نماید.

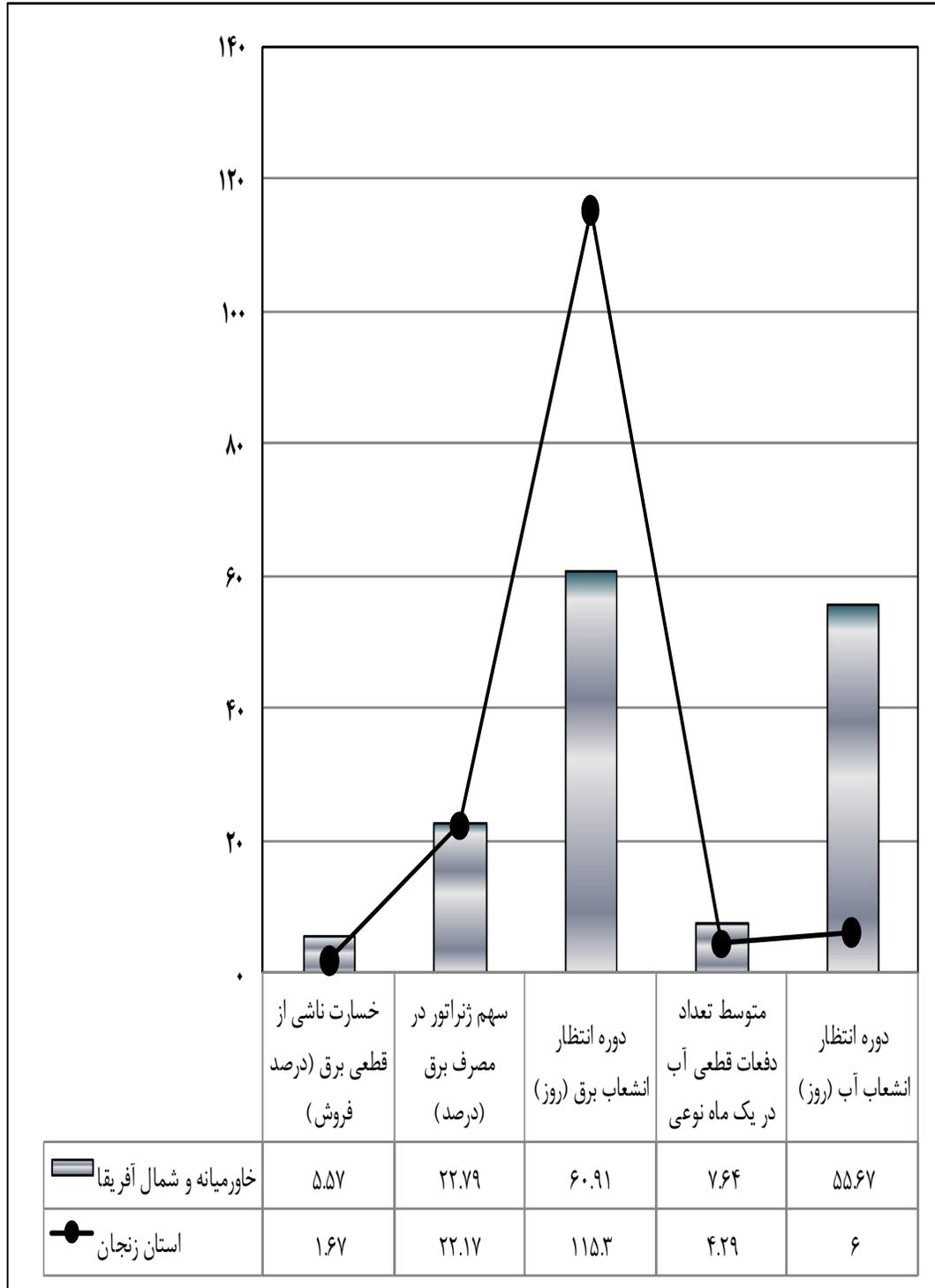
نمودار ۳-۷ وضعیت فساد به عنوان مانع عمده در استان زنجان (درصد بنگاهها)

نمودار ۳-۷ به صورت یک جا پنج شاخص فساد اقتصادی استان زنجان را با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا مقایسه می‌نماید. در این استان چهار شاخص پایین‌تر از سایر گروه‌هاست. این وضعیت به خوبی در نمودار مربوطه نمایان است و همانطور که از جدول استنتاج می‌شود وضعیت این شاخص در استان زنجان نسبت به کشورهای مذکور بهتر است.

نمودار ۳-۸ وضعیت شاخص های فساد اقتصادی استان زنجان (به درصد)

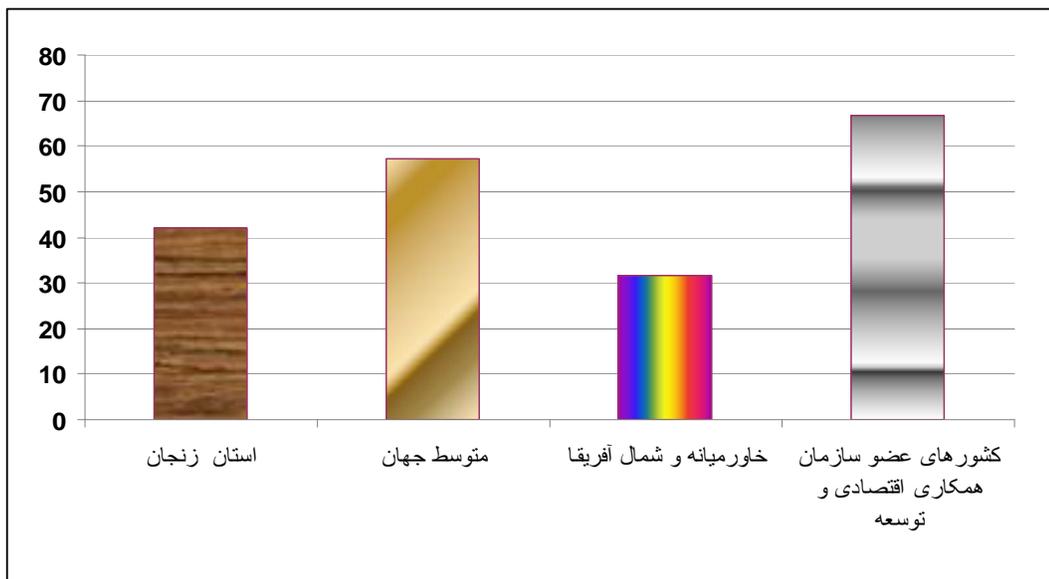

۲-۲-۳- شاخص های امنیت اجتماعی

نمودار ۳-۸ وضعیت گستردگی هزینه‌های امنیتی در استان زنجان را در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی نشان می‌دهد. این شاخص بیانگر درصدی از بنگاه‌ها است که برای امنیت از طرق گوناگون مانند بکارگیری نیروی انسانی، خرید تجهیزات امنیتی هزینه می‌کنند. این شاخص از این سوال (i1) گرفته شده است: آیا این بنگاه در سال ۱۳۸۹ برای تامین امنیت، هزینه‌هایی از قبیل بکارگیری نیروی انسانی، خرید تجهیزات امنیتی و غیره صرف کرده است؟

۴۲ درصد از بنگاه‌ها در استان زنجان به سوال فوق جواب مثبت داده‌اند. این رقم برای متوسط جهان ۵۷.۱ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۳۱.۵ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۶۶.۷ درصد بوده است. هر چه این شاخص بزرگتر باشد هزینه‌های امنیتی از گستردگی بالاتر برخوردار بوده و فضای کسب و کار محدودتر خواهد شد.

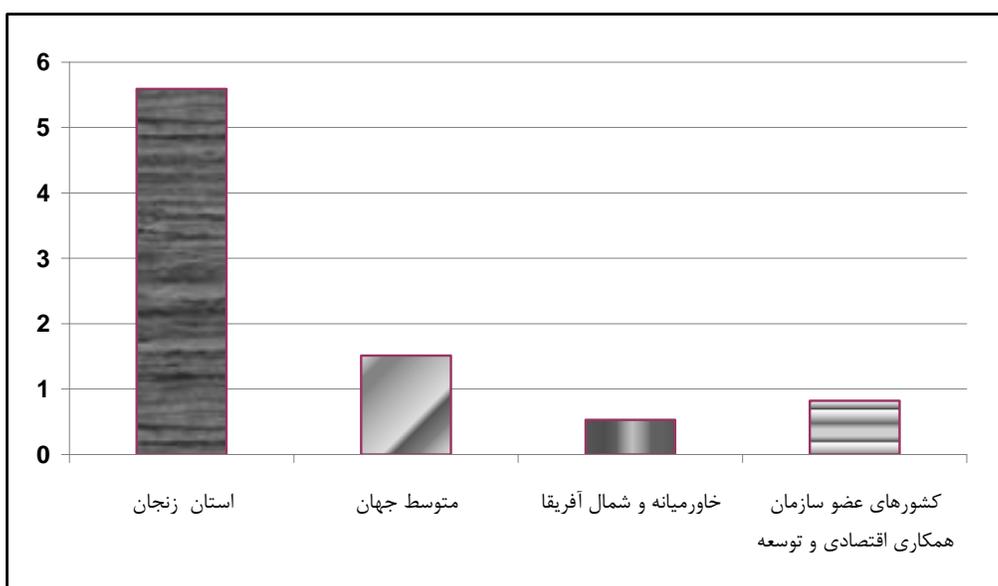
نمودار ۳-۹ وضعیت گستردگی هزینه‌های امنیتی در استان زنجان (درصد بنگاه‌ها)

Error! Reference source not found. وضعیت هزینه‌های امنیتی نسبت به فروش در استان زنجان را با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی مقایسه می‌نماید. این شاخص متوسط هزینه‌های امنیت بعنوان درصدی از کل فروش سالانه برای همه

بنگاه‌ها نشان می‌دهد که با این پرسش که در سال ۱۳۸۹ چند درصد از هزینه‌های فروش برای تامین امنیت صرف شده‌است یا هزینه کل امنیت بنگاه چه میزان بوده است؟ سنجیده شده است. به طور متوسط بنگاهها اظهار نموده‌اند که در استان زنجان هزینه‌های امنیتی نسبت به فروش ۵.۵۹ درصد است. این در حالی است که این شاخص برای متوسط جهان ۱.۵ درصد، کشورهای خاورمیانه شمال و افریقا ۰.۵ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۰.۸ درصد بوده است. هر چه این شاخص بزرگتر باشد هزینه‌های امنیتی بالاتر بوده و مهیا کردن فضای کسب و کار مطلوب پرهزینه‌تر خواهد شد

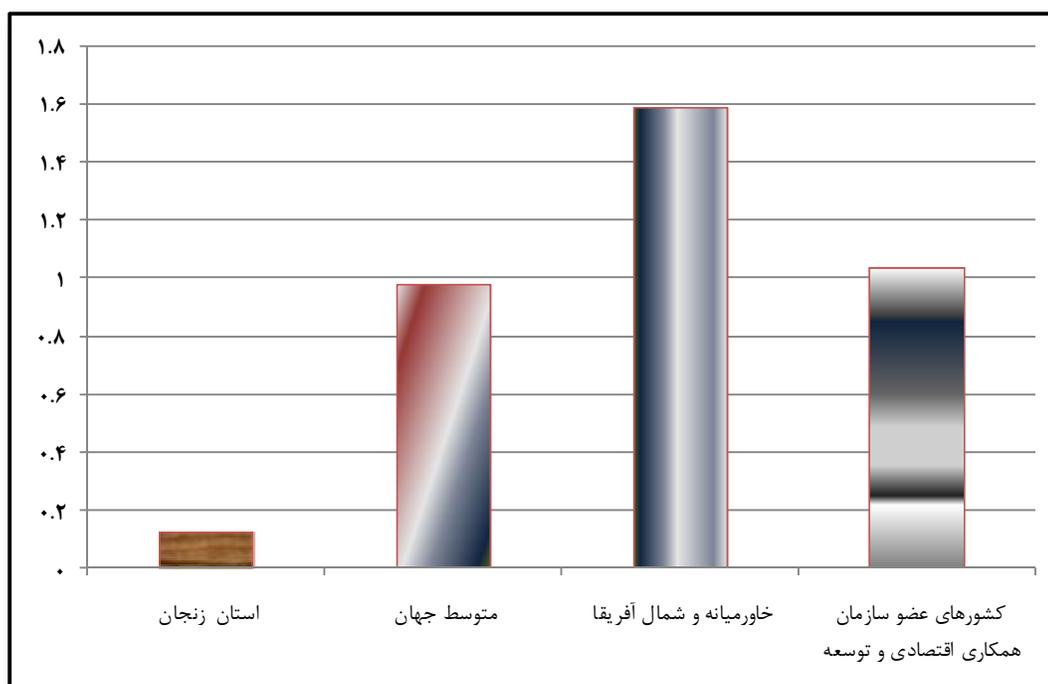
نمودار ۳-۱۰ وضعیت هزینه‌های امنیتی نسبت به فروش در استان زنجان (درصد فروش)

وضعیت شاخص زیان ناشی از سرقت کالاهای صادراتی در استان زنجان را در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال افریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی نشان می‌دهد. این شاخص به معنی درصد کالاهای صادراتی مستقیم است که به دلیل سرقت از بین رفته‌اند که از این سوال (d6) استخراج شده است: در سال ۱۳۸۹ چند درصد از ارزش کالاهای صادراتی مستقیم شما در هنگام ترانزیت به دلیل سرقت از بین رفته است؟

متوسط خسارات وارده بر کالاهای صادراتی ۰.۱۲۵ درصد بوده است. این شاخص برای متوسط جهان ۱ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۱.۶ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۱.۰۴ درصد بوده است. با افزایش این نوع هزینه‌ها، هزینه‌های امنیتی افزایش یافته و محیط کسب و کار محدود خواهد شد.

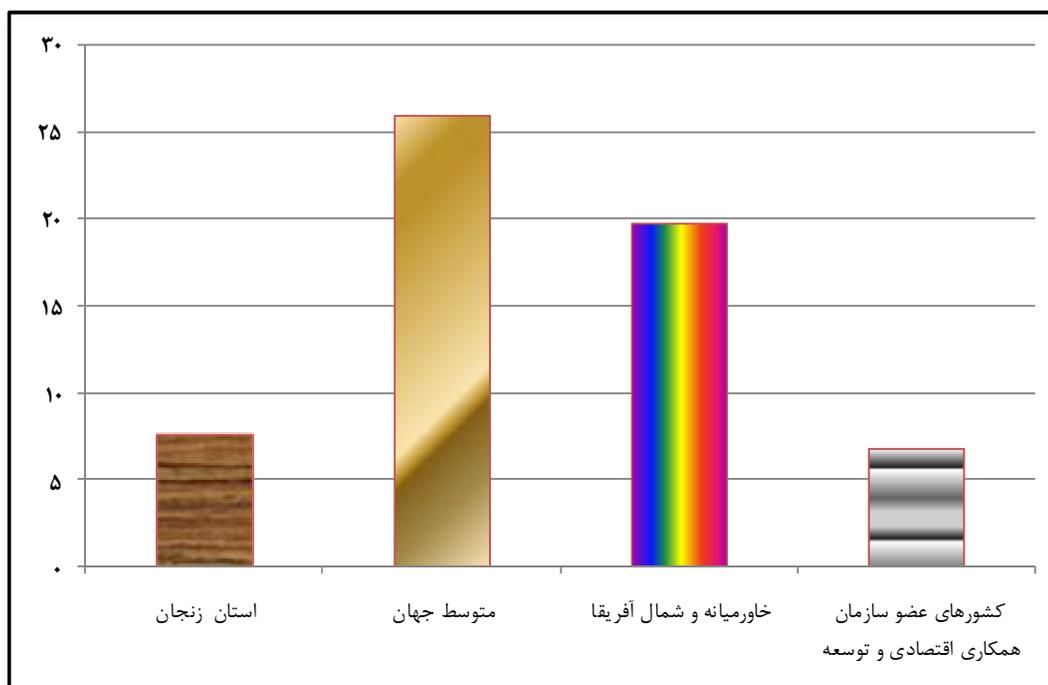
نمودار ۳-۱۱ وضعیت شاخص زیان ناشی از سرقت کالاهای صادراتی استان زنجان (به درصد)

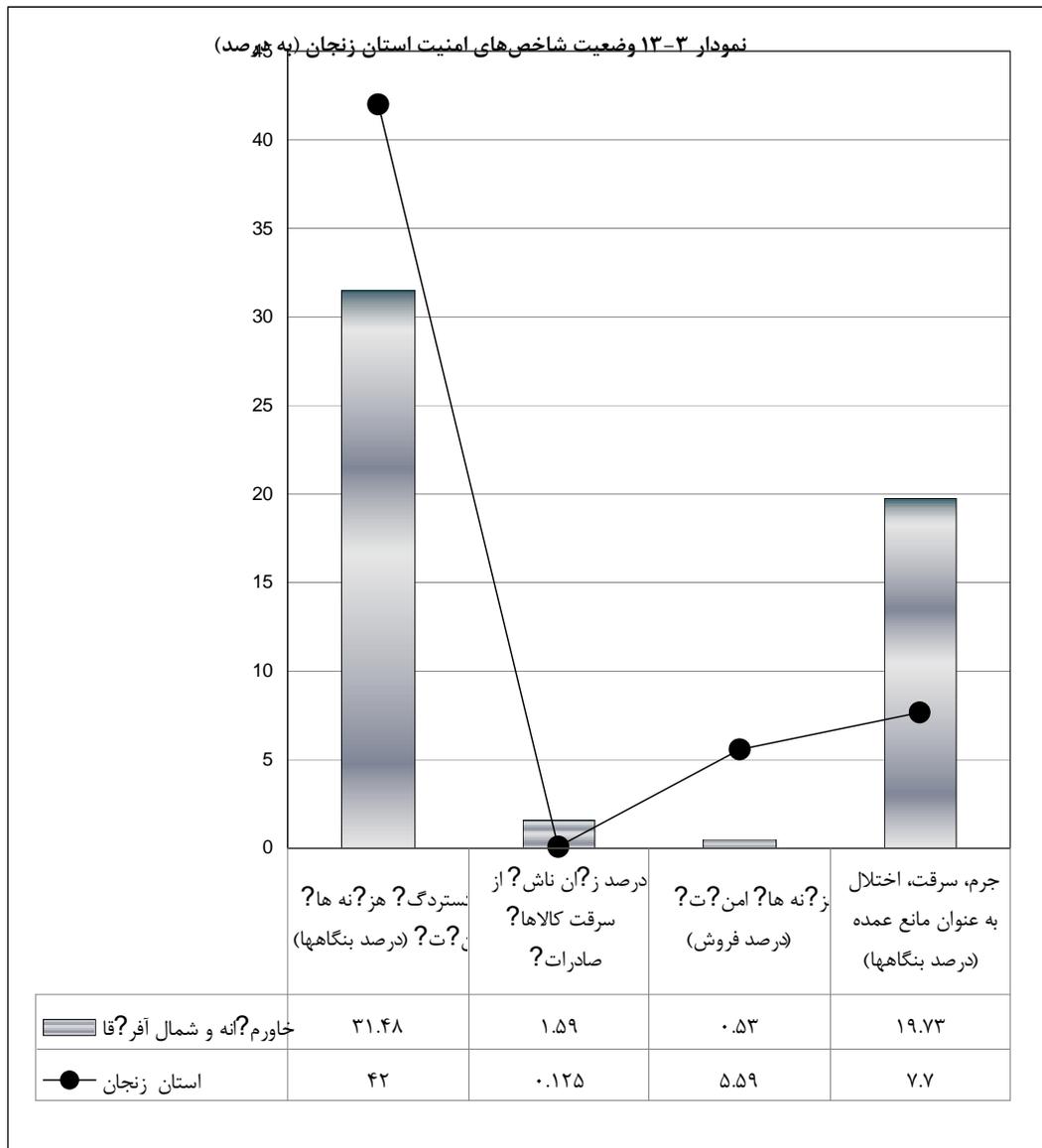
Error! Reference source not found. وضعیت شاخص جرم، سرقت، اختلال به عنوان مانع عمده در استان زنجان را در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی نشان می‌دهد. در این شاخص درصدی از بنگاه‌ها جای می‌گیرند که اظهار نموده‌اند: جرم، سرقت و اختلال یا بی‌نظمی یک مانع مهم یا بسیار مهم برای محیط کسب و کار و فعالیت است. این شاخص از این سوال (i30) گرفته شده است: آیا جرم، سرقت و اختلال یا بی‌نظمی اصلاً مشکل نیست؟ مشکل اندکی است؟ تا حدودی مشکل است؟ مشکل مهمی است؟ مشکل بسیار مهمی برای این بنگاه بوجود آورده است؟

۷.۷ درصد از بنگاهها در استان زنجان جرم، سرقت، اختلال را به عنوان مانعی مهم و بسیار مهم برای این بنگاهها می‌دانند. این رقم برای متوسط جهان ۲۵.۹ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۱۹.۷ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۶.۸ درصد بوده است. روشن است که با افزایش این شاخص محیط کسب و کار محدودتر می‌شود.

نمودار ۳-۱۲ وضعیت شاخص جرم، سرقت، اختلال در استان زنجان

۱۲Error! Reference source not found. وضعیت شاخص‌های امنیت استان زنجان را به صورت یکجا نمایش می‌دهد. این استان در سه شاخص وضعیت بدتری نسبت به کشورهای خاورمیانه دارد. نمودار مذکور به روشنی وضعیت این شاخص‌ها را برای استان زنجان نشان می‌دهد.

۳-۲-۲-۳-تأمین مالی

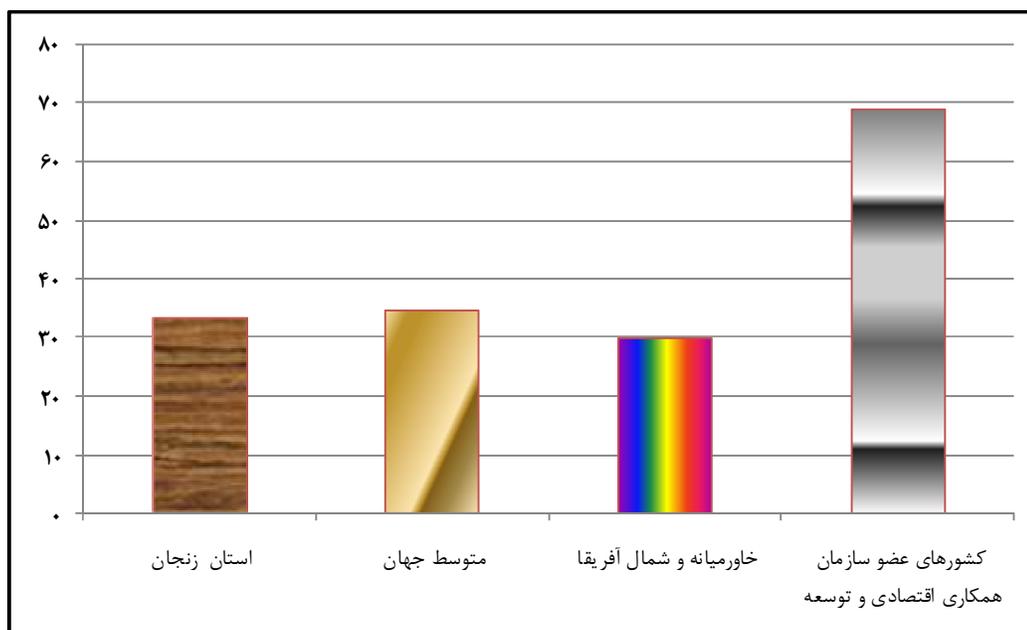
Error! Reference source not found. وضعیت استفاده از خط اعتباری و خط تسهیلاتی در

استان زنجان را در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان

همکاری اقتصادی نشان می‌دهد. این شاخص بیانگر درصدی از بنگاه‌ها است که وام‌های بانکی یا خط اعتباری دارند و با این پرسش (k8) سنجیده شده است: آیا این بنگاه در حال حاضر خط اعتباری یا خط تسهیلاتی از موسسات مالی دارد؟

در پاسخ به این سوال ۳۳.۳ درصد از بنگاه‌ها در استان زنجان بیان داشته‌اند که در حال حاضر خط اعتباری یا خط تسهیلاتی از موسسات مالی دارند. رقم این شاخص برای متوسط جهان ۳۴.۸ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۳۰ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۶۹ درصد بوده است. به وضوح با افزایش این شاخص محیط کسب و کار برای فعالیت بنگاه‌ها مهیاتر می‌شود. چرا که تأمین مالی پروژه‌ها و توسعه بنگاه‌ها تسهیل می‌شود.

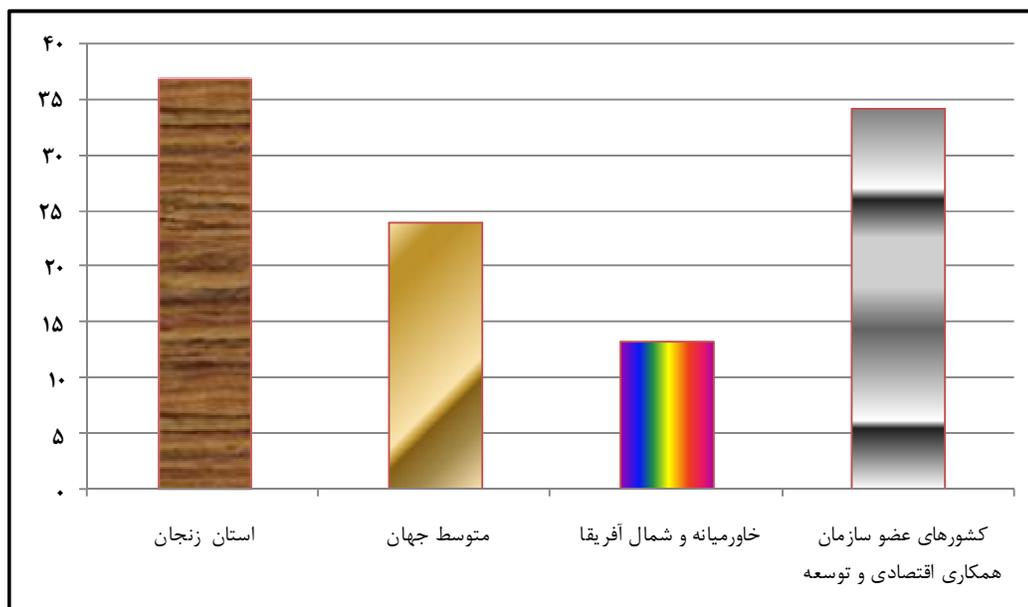
نمودار ۳-۱۴ وضعیت استفاده از خط اعتباری و خط تسهیلاتی در استان زنجان (درصد بنگاه‌ها)

۱۴-۳ Error! Reference source not found. بیانگر مقایسه وضعیت شاخص تأمین مالی از بانکها برای سرمایه‌گذاری در استان زنجان با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی است. این شاخص درصدی از تأمین مالی خرید دارایی‌های ثابت بنگاه‌ها است که با استفاده از وام‌های بانکی صورت گرفته است. در محاسبه این شاخص از این سوال (k5c) استفاده شده است: سهم تأمین مالی سرمایه ثابت بنگاه در سال ۱۳۸۹ از استقراض از بانکها (خصوصی و دولتی) چقدر بوده است؟

به طور متوسط ۳۶.۸۸ درصد از تامین مالی سرمایه‌گذاری بنگاه‌های پاسخ دهنده استان زنجان از طریق استقراض از بانک‌ها تامین شده است. این رقم برای متوسط جهان ۲۳.۹ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۱۳.۲۵ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۳۴.۲ درصد بوده است. به طور آشکار با افزایش این شاخص محیط کسب و کار برای فعالیت بنگاهها مطلوب تر می‌شود. چرا که تامین مالی پروژه‌ها تسهیل می‌یابد.

نمودار ۳-۱۵ وضعیت شاخص تامین مالی از بانکها برای سرمایه‌گذاری در استان زنجان (به درصد)

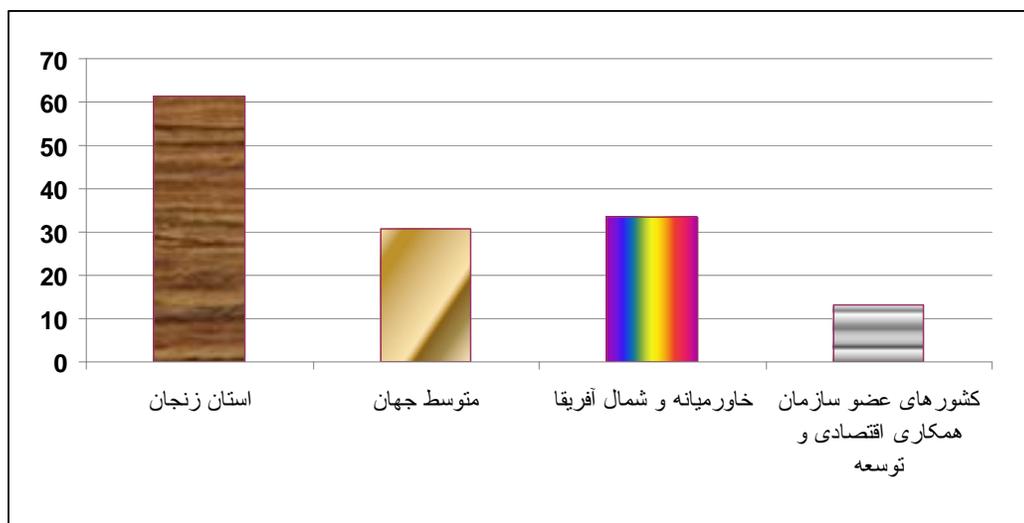

در **Error! Reference source not found.** وضعیت دسترسی به منابع مالی به عنوان مانع عمده در استان زنجان را با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی مقایسه می‌نماید. این شاخص نشان‌دهنده درصدی از بنگاه‌هایی است که دسترسی به منابع مالی را به عنوان یک مانع مهم یا بسیار مهم قلمداد می‌کنند. این شاخص از این سوال (K30) گرفته شده است: در مورد منابع مالی اعم از دسترسی به آن، نرخ بهره و الزام به وثیقه کدام یک از حالات زیر وضعیت موجود را نشان می‌دهد: میزان دسترسی به منابع مالی مشکل نیست؟ مشکل اندکی است؟ تا حدودی مشکل است؟ مشکل مهمی است؟ مشکل بسیار مهمی برای این بنگاه بوجود آورده است؟

۶۱.۴ درصد از بنگاه‌های استان زنجان دسترسی به منابع مالی را به عنوان مانع مهم و بسیار مه اظهار نموده اند. این در حالی است که این رقم برای متوسط جهان ۳۰.۷ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۳۳.۶ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۱۳ درصد بوده است. هر چه این

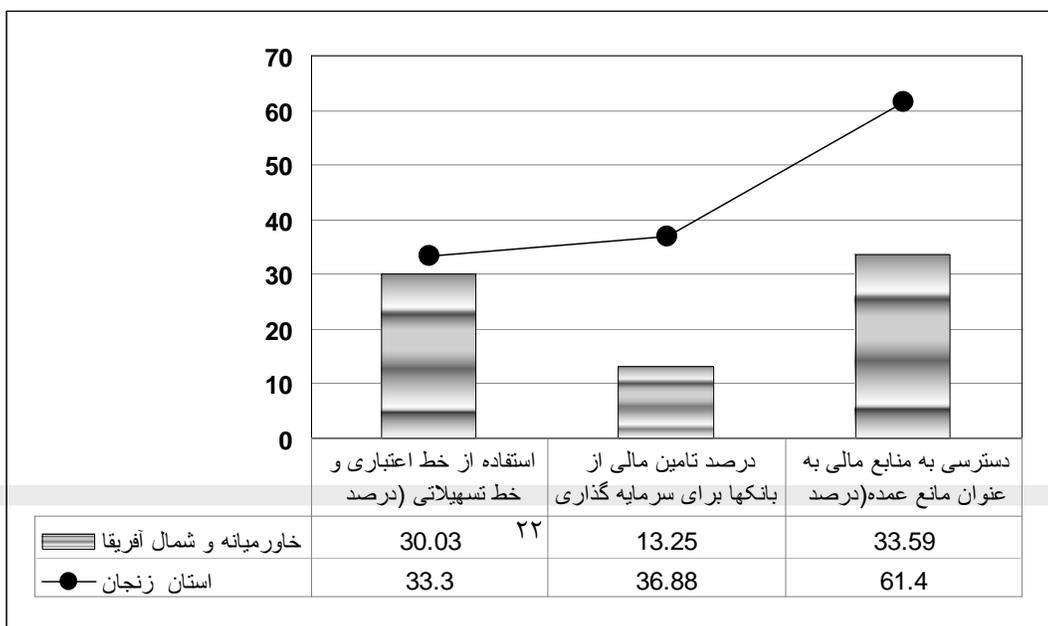
شاخص بزرگتر باشد دسترسی بنگاهها برای تامین مالی محدودتر و موانع فعالیت بیشتر و محیط کسب و کار محدودتر است.

نمودار ۳-۱۶ وضعیت دسترسی به منابع مالی به عنوان مانع عمده در استان زنجان (درصد بنگاهها)

Error! Reference source not found. بیانگر وضعیت شاخص‌های تأمین مالی استان زنجان در مقایسه با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا است. هر چند در استان زنجان نسبت به خاورمیانه و شمال آفریقا بانک‌ها نقش بیشتری در تأمین مالی دارند اما درصد بیشتری از بنگاهها نظام تأمین مالی از بانک‌ها را مشکل عمده خود اعلام کرده‌اند. نمودار فوق این وضعیت را به وضوح نشان می‌دهد.

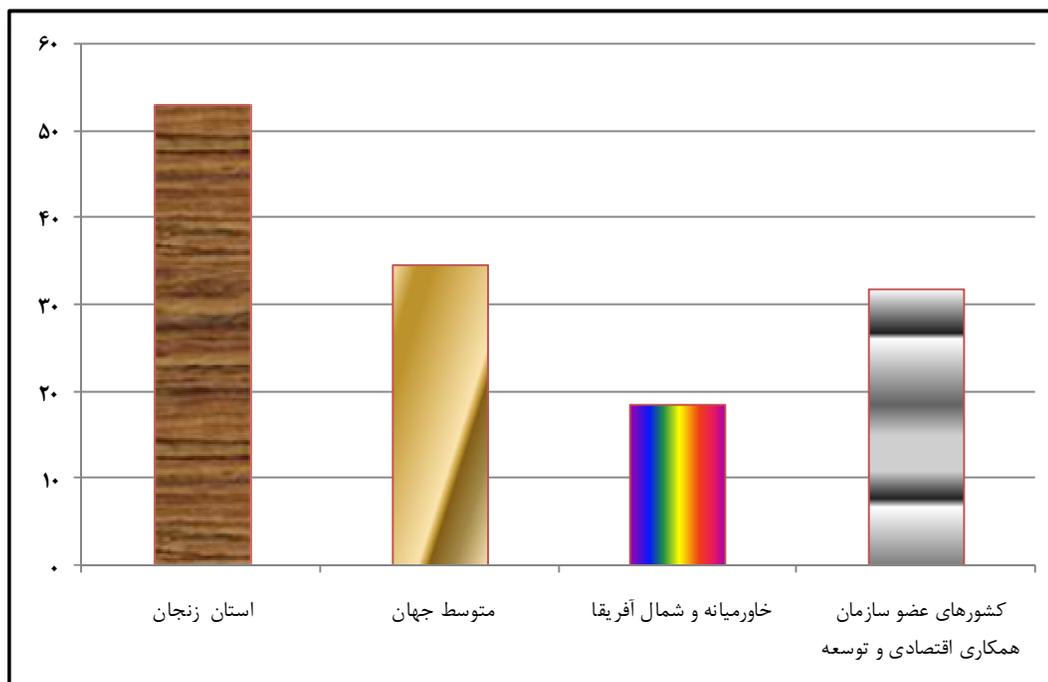
نمودار ۳-۱۷ وضعیت شاخص‌های تأمین مالی استان زنجان (به درصد)

۴-۲-۲-۳- جنسیت

Error! Reference source not found. وضعیت مشارکت زنان در مالکیت شرکت در استان زنجان را با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی مقایسه می‌نماید. این شاخص بیانگر درصد بنگاه‌هایی است که زنان در میان مالکان بنگاه هستند. این شاخص از این سوال (b4) گرفته شده است: آیا در میان مالکان شرکت، سهامدار زن نیز وجود دارد؟ ۵۳ درصد از بنگاهها در استان زنجان به این سوال پاسخ مثبت داده‌اند این در حالی است که این رقم برای متوسط جهان ۳۴.۶ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۱۸.۴۵ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۳۱.۷ درصد بوده است. هر چه این شاخص بزرگتر باشد نشان دهنده مشارکت بیشتر زنان در امر مالکیت است که به نوبه خود توزیع جنسیتی مالکیت را متعادل تر کرده و استفاده از نیروهای بالقوه را در امر مالکیت افزایش می‌دهد.

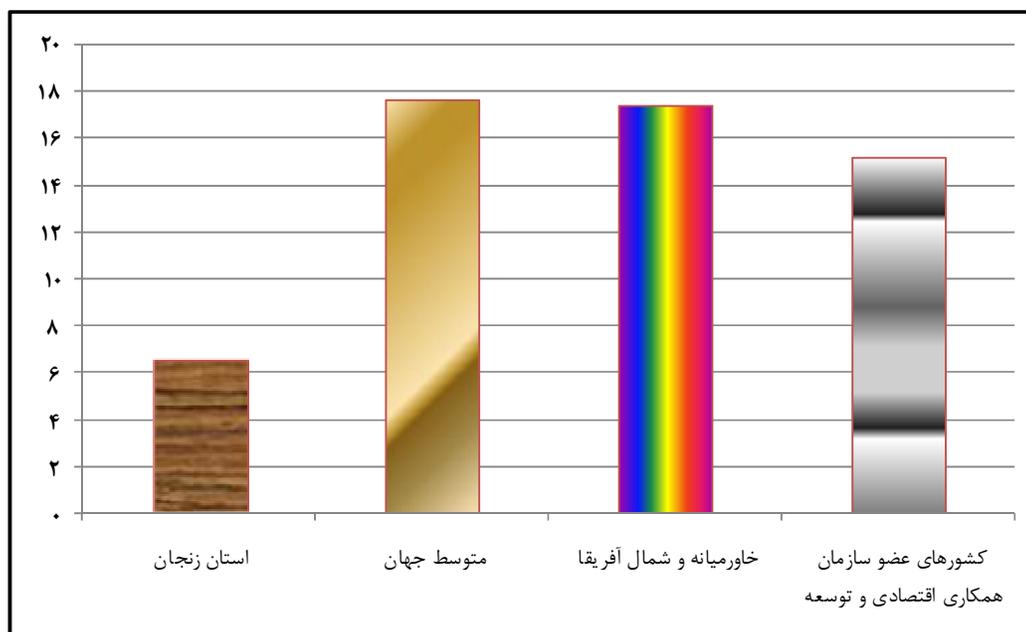
نمودار ۳-۱۸ وضعیت مشارکت زنان در مالکیت شرکت در استان زنجان (درصد بنگاهها)

Error! Reference source not found. نشان‌دهنده وضعیت شاخص مشارکت زنان در مدیریت بنگاه در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی است. این شاخص بیانگر درصد بنگاه‌هایی است که زنان مدیریت آن‌را بر عهده دارند. این شاخص از این سوال (b7) گرفته شده است: آیا یک زن مدیر عامل بنگاه است؟

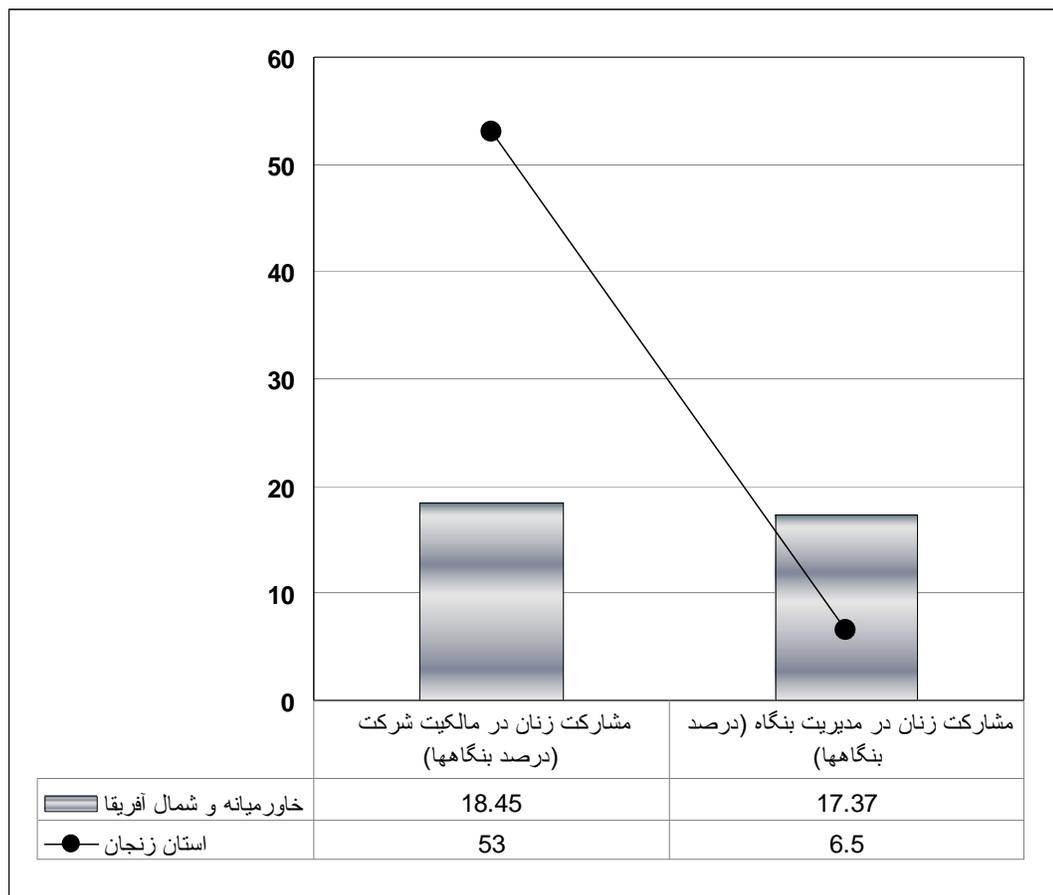
۶.۵ درصد از بنگاهها در استان زنجان به این سوال پاسخ مثبت داده‌اند این در حالی است که این رقم برای متوسط جهان ۱۷.۶۵ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۱۷.۴ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۱۵.۲ درصد بوده است. هر چه این شاخص بزرگتر باشد نشان دهنده مشارکت بیشتر زنان در امر مدیریت است که به نوبه خود توزیع جنسیتی مدیریت بنگاهها را متعادل تر ساخته و استفاده از نیروهای بالقوه را در امر مدیریت افزایش می‌دهد.

نمودار ۳-۱۹ شاخص مشارکت زنان در مدیریت بنگاه در استان زنجان (درصد بنگاهها)

Error! Reference source not found. بیانگر وضعیت شاخص‌های مشارکت زنان در استان زنجان در مقایسه با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا است. زنان در مالکیت بنگاهها در استان زنجان سهم بیشتری از هم‌تایان خود در کشورهای منطقه دارند اما سهم آنان در مدیریت از زنان کشورهای منطقه کمتر است. نمودار فوق این وضعیت را به وضوح نشان می‌دهد.

نمودار ۳-۲۰ وضعیت شاخص‌های مشارکت زنان در استان زنجان (به درصد)

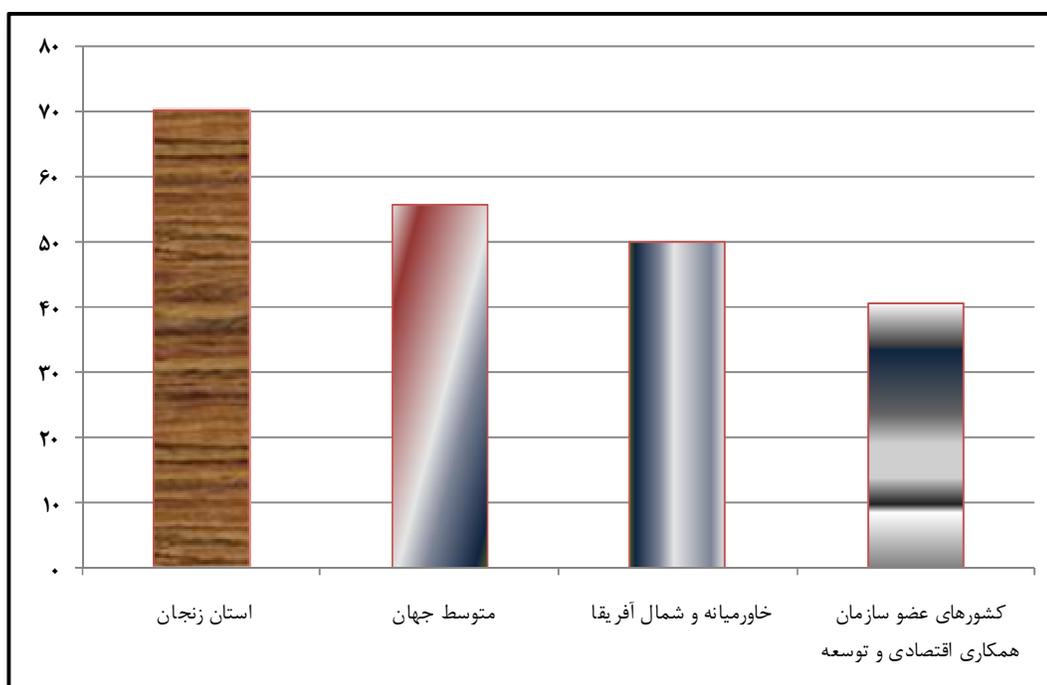
۵-۲-۲-۳- گسترده‌گی اقتصاد غیر رسمی

Error! Reference source not found. وضعیت رقابت با بنگاه‌های غیررسمی در استان زنجان را در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی نشان می‌دهد. این شاخص بیانگر درصدی از بنگاه‌ها است که با بنگاه‌های فاقد ثبت قانونی یا بنگاه‌های غیر رسمی رقابت دارند. این شاخص از این سوال (e11) گرفته شده است: آیا بنگاه‌های غیر رسمی یا فاقد ثبت قانونی با این بنگاه رقیب هستند؟

۷۰.۴ درصد از بنگاه‌ها در استان زنجان به این سوال پاسخ مثبت داده‌اند. این شاخص برای متوسط جهان ۵۵.۸ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۵۰.۲ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۴۰.۸ درصد بوده است. وجود بنگاه‌های غیر رسمی محیط کسب و کار را نامطلوب و هزینه‌های ورود و ماندن در بازار را افزایش می‌دهند. در کشورهایی که بخش غیر رسمی گسترده است رقابت نابرابر

میان بنگاه‌های رسمی و غیر رسمی وجود دارد. بنگاه‌های رسمی مجبور به پرداخت مالیات، سهم کارفرما به تامین اجتماعی، و عوارض شهرداری هستند اما بنگاه‌های غیررسمی بدون پرداخت اینگونه هزینه‌ها کالاهای خود را تولید می‌کنند. علاوه بر این بنگاه‌های غیر رسمی از برند تجاری شرکت‌های رسمی استفاده کرده و حقوق مالکیت معنوی رقبای خود را رعایت نمی‌کنند. از همین رو یکی از شاخص‌های محیط کسب و کار مناسب کوچک بودن سهم اقتصاد غیر رسمی در کشور است.

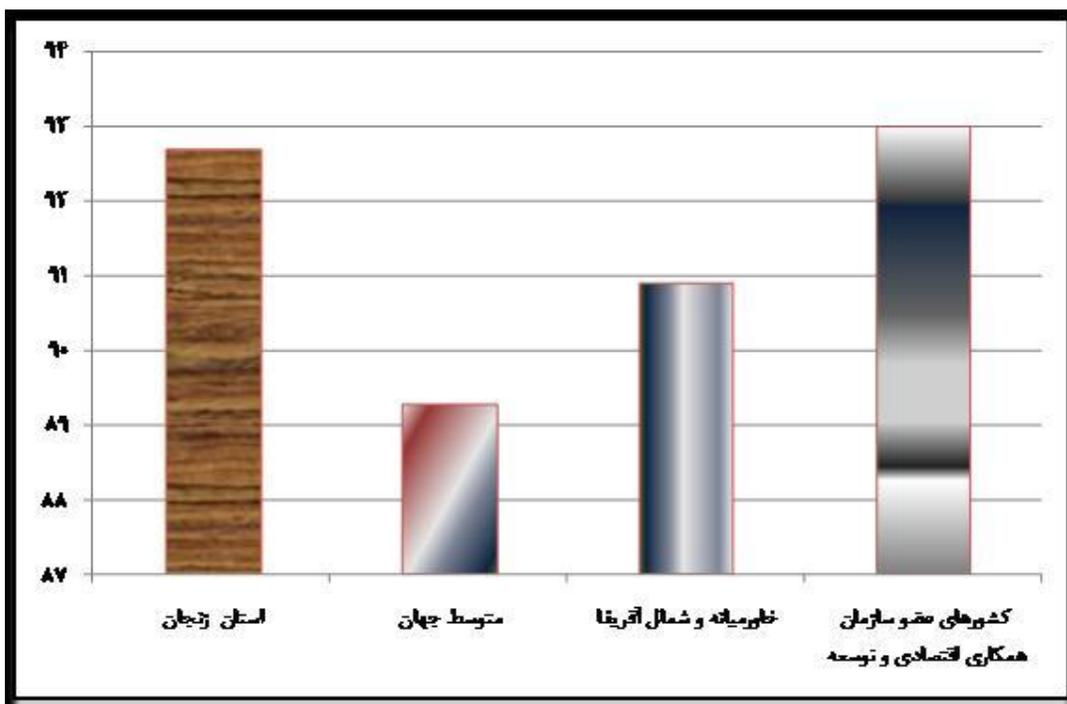
نمودار ۳-۲۱ وضعیت رقابت با بنگاه‌های غیررسمی در استان زنجان (به درصد)

Error! Not a valid bookmark self-reference. نشان دهنده وضعیت شروع فعالیت بنگاهها با ثبت رسمی در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی است. این شاخص بیانگر درصدی از بنگاه‌های رسمی است که در هنگام شروع فعالیت دارای ثبت قانونی بوده‌اند. این شاخص با این سوال (b6a) سنجیده شده است: در هنگام شروع فعالیت بنگاه رسماً ثبت شده بود؟

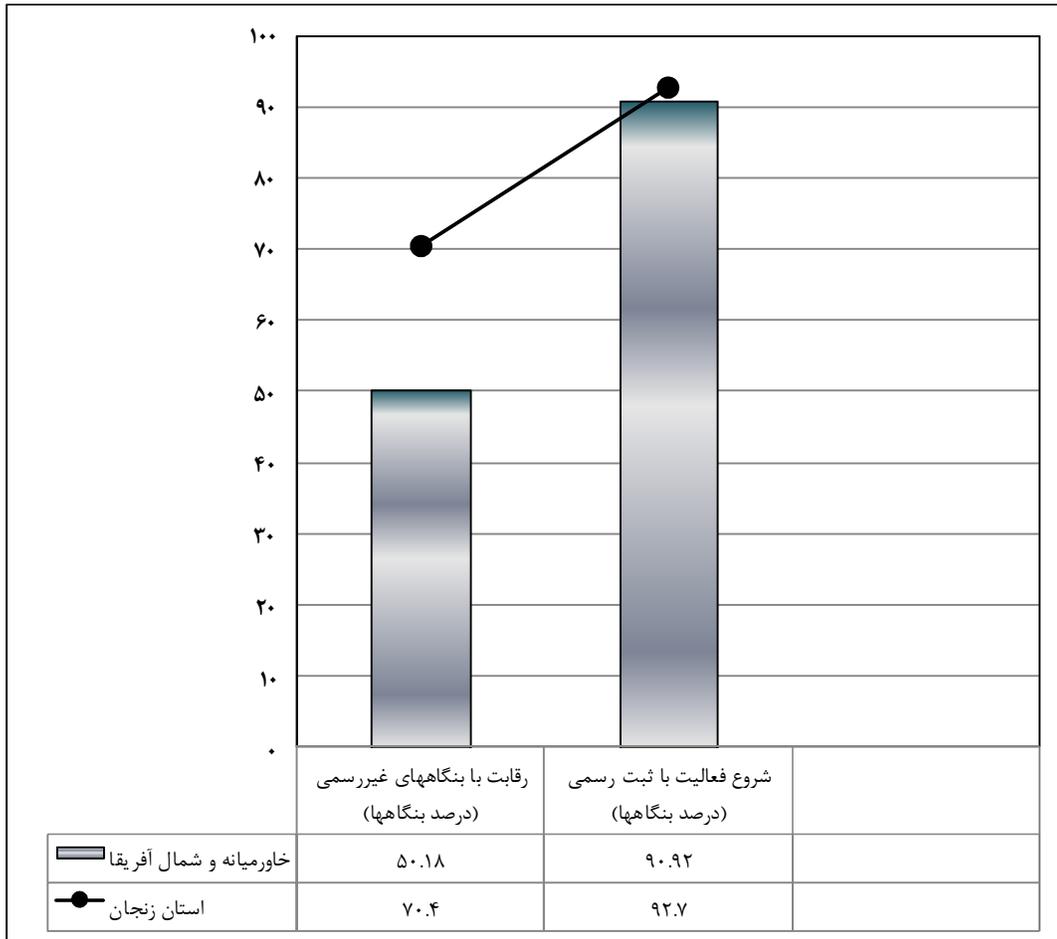
۹۲.۷ درصد از بنگاه‌های استان زنجان در هنگام شروع فعالیت بنگاه رسماً ثبت شده بودند. این در حالی است که این شاخص برای متوسط جهان ۸۹.۳ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۹۰.۹ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۹۳ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد وضعیت بهتری را برای محیط کسب و کار و فعالیت بنگاه‌ها منعکس می‌نماید

نمودار ۳-۲۲ وضعیت شروع فعالیت بنگاه‌ها با ثبت رسمی در استان زنجان (به درصد)

Error! Reference source not found. بیانگر وضعیت شاخص‌های فعالیت رسمی و غیر رسمی بنگاه‌ها در استان زنجان در مقایسه با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا است. هر چند درصد بالاتری در استان زنجان از بدو شروع فعالیت کار خود را به صورت قانونی آغاز می‌کنند که نشان دهنده سهولت ثبت قانونی و اخذ مجوزهای لازم است اما درصد بالایی از بنگاه‌ها غیر رسمی را رقیب خود می‌دانند که نشان دهنده گستردگی بخش غیر رسمی در این استان است.

نمواار ۳-۲۳ وءعفاء شاوءهفاء اففاءاء رسمفاء و عفر رسمفاء بنگاههفاء اار استان زنجان

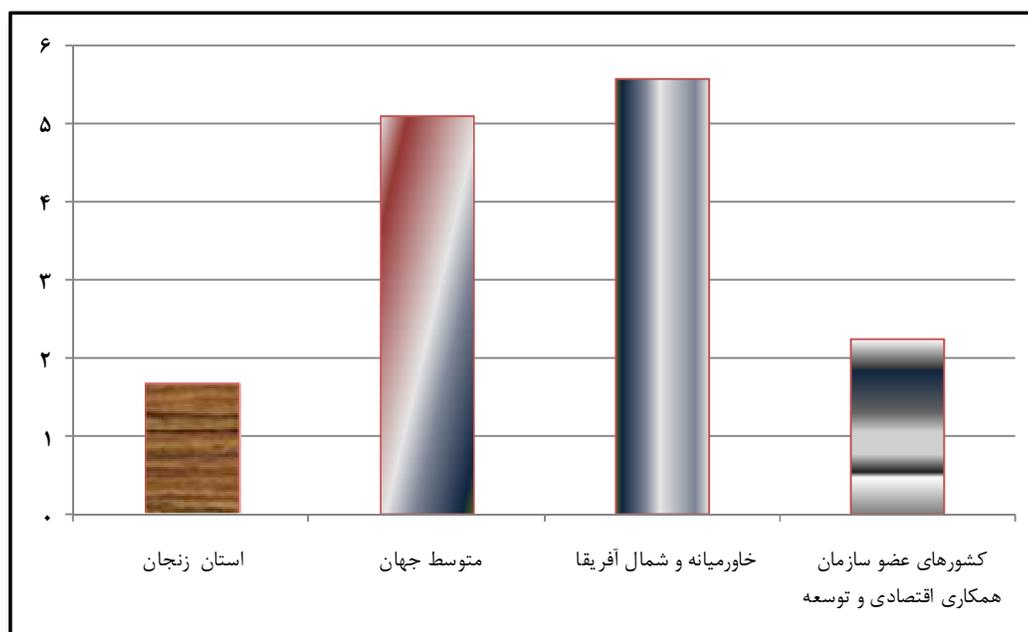
۳-۲-۲-۶- زیر ساخت ها

Error! Reference source not found. نشان اءهنءه وءعفاء ءسارء ناشفاء از فءءعفاء برق اار استان زنجان اار مقافسه با مءوسط جهان، ءشورهفاء ءاورمفاءه و شمال افرفقا و ءشورهفاء عءو سازمان همءكاری اقءصاءفاء اسء. افن شاوء بفاءرر ءسارءهفاء ناشفاء از فءءعفاء برق به صورء اارءءء از فروش

سالانه است. این شاخص با این سوال (c9) سنجیده شده است: لطفا زیان ناشی از قطع برق را یا به صورت درصدی از درآمد یا درصدی از فروش سالانه، تخمین بزنید؟

با استنتاج پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که به طور متوسط خسارت‌های ناشی از قطع برق بنگاهها در استان زنجان ۱.۶۷ درصد از درآمد را به خود اختصاص داده‌است. این شاخص برای متوسط جهان ۵.۱ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۵.۶ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۲.۲۵ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد هزینه‌های جانبی ناشی از وضعیت ضعیف زیر ساختها بیشتر و محیط کسب و کار محدودتر خواهد بود

نمودار ۳-۲۴ وضعیت خسارت ناشی از قطعی برق در استان زنجان (به درصد)

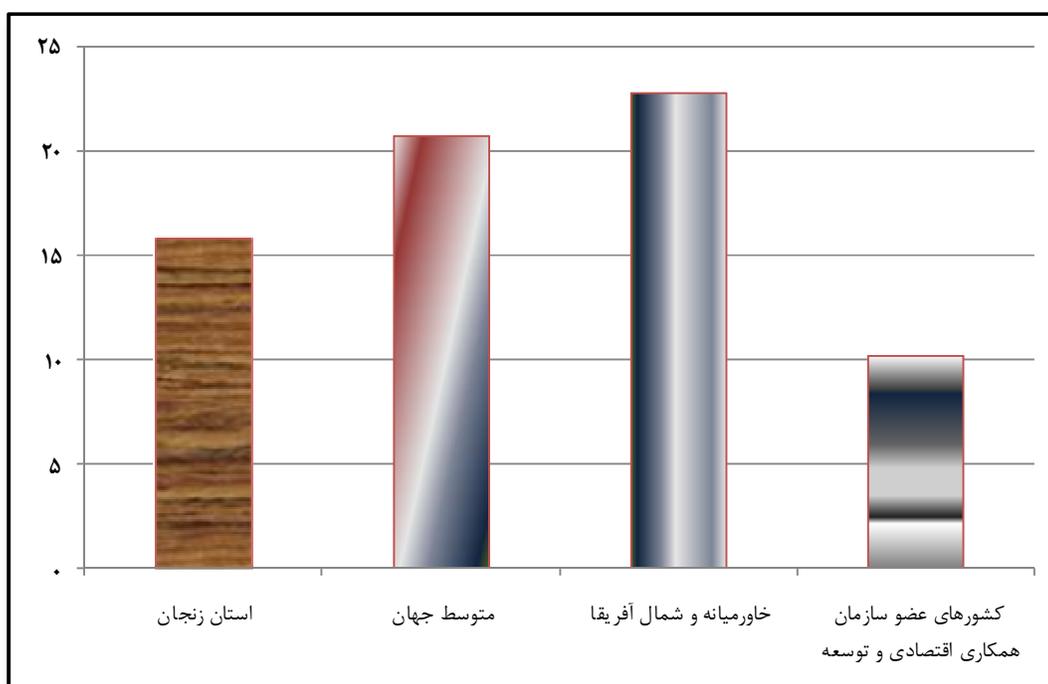

۲۴ Error! Reference source not found. سهم ژنراتور در مصرف برق در استان زنجان را در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی نشان می‌دهد. این شاخص بیانگر این است که اگر از ژنراتور استفاده می‌شود، برق تامین شده از ژنراتور چند درصد است. این شاخص از این سوال (c11) استنتاج شده‌است: در سال ۱۳۸۹ چه درصدی از برق مورد نیاز از ژنراتور خود شرکت یا ژنراتور مشترک با کارخانه دیگری تامین شده است؟

با دریافت پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که به طور متوسط در استان زنجان بنگاهها ۲۲.۱۷ درصد از برق مورد نیازشان را از طریق ژنراتور تامین کرده‌اند. این شاخص برای متوسط جهان ۲۰.۸ درصد،

کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۲۲.۸ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۱۰.۲ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد نشان دهنده استقلال بیشتر بنگاهها در تأمین برق مورد نیاز خود و اتکا کمتر به سیستم برق کشور است که یک دلیل آن شاید دشواری های و مشکلات تأمین برق از طریق شبکه سراسری برق باشد. بنابراین بنگاههایی که خواهان مشکلات کمتری در تأمین برق هستند بناچار با هزینه های ثابت بیشتری باید ژنراتور تهیه نمایند. پس هر چه این شاخص کوچکتر باشد امنیت بالاتری در شبکه سراسری برق برای بنگاهها وجود دارد و محیط کسب و کار مهیاتر است.

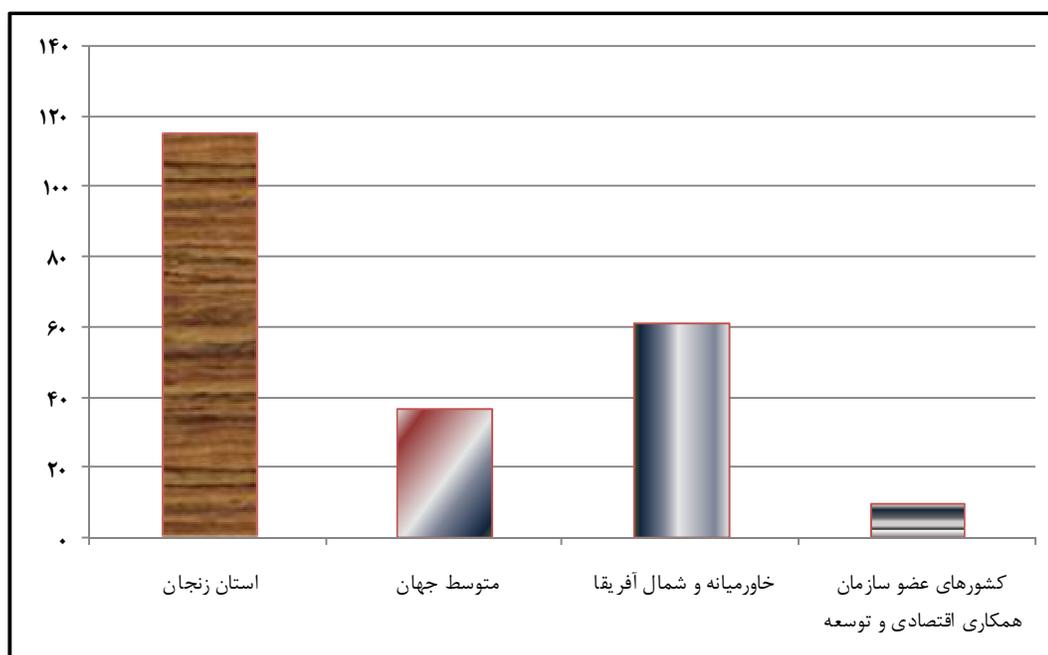
نمودار ۳-۲۵ سهم ژنراتور در مصرف برق در استان زنجان (به درصد)

Error! Reference source not found. نشان دهنده وضعیت دوره انتظار برای برقراری انشعاب برق در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی است. این شاخص بیانگر میانگین تعداد روزهای انتظار، از زمان تحویل درخواست تا روز وصل انشعاب برق است. این شاخص با این سوال (c4) سنجیده شده است: از زمان درخواست انشعاب برق تا زمان وصل آن چند روز طول کشید؟

با استنتاج پاسخها از این سوال معلوم شد که میانگین دوره انتظار انشعاب برق برای بنگاه های این استان ۱۱۵.۳۶ روز بوده است، میانگین دوره انتظار انشعاب برق برای متوسط جهان ۳۶.۸ روز، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۶۰.۹ روز و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۹.۶ روز بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد انگیزه شروع فعالیت برای بنگاههای جدید کاهش یافته و محیط کسب و کار محدودتر خواهد بود.

نمودار ۳-۲۶ دوره انتظار انشعاب برق در استان زنجان (روز)

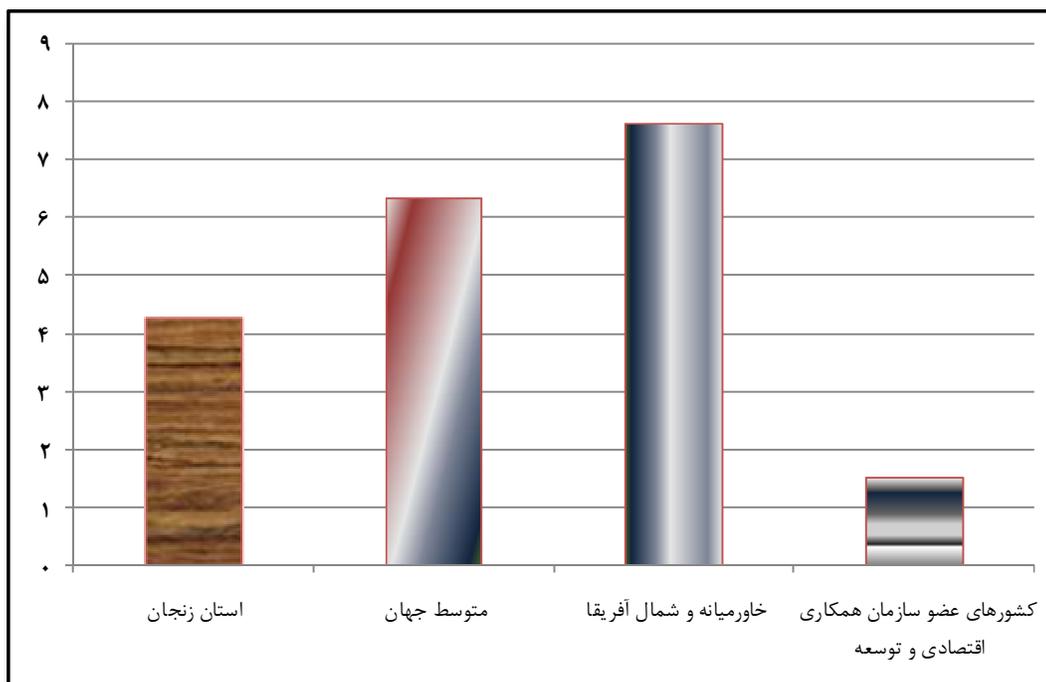

۶Error! Reference source not found. متوسط تعداد دفعات قطعی آب در یک ماه استان زنجان را در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی نشان می دهد. این شاخص بیانگر این است که میانگین تعداد قطعی آب در یک ماه معمولی در سال جاری چقدر بوده است. این شاخص از این سوال (c15) استنتاج شده است: در طی سال ۱۳۸۹، در هر ماه به طور معمول چند بار قطعی آب داشتید؟

با دریافت پاسخها از این سوال معلوم شد که به طور متوسط در استان زنجان بنگاهها ۴.۲۹ بار در هر ماه با قطعی آب مواجهه بودند. این شاخص برای متوسط جهان ۶.۳ بار، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا

۷.۶ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۱.۵ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد وضعیت زیر ساختها ضعیف‌تر و محیط کسب و کار محدودتر خواهد بود.

نمودار ۳-۲۷ متوسط تعداد دفعات قطعی آب در یک ماه در استان زنجان

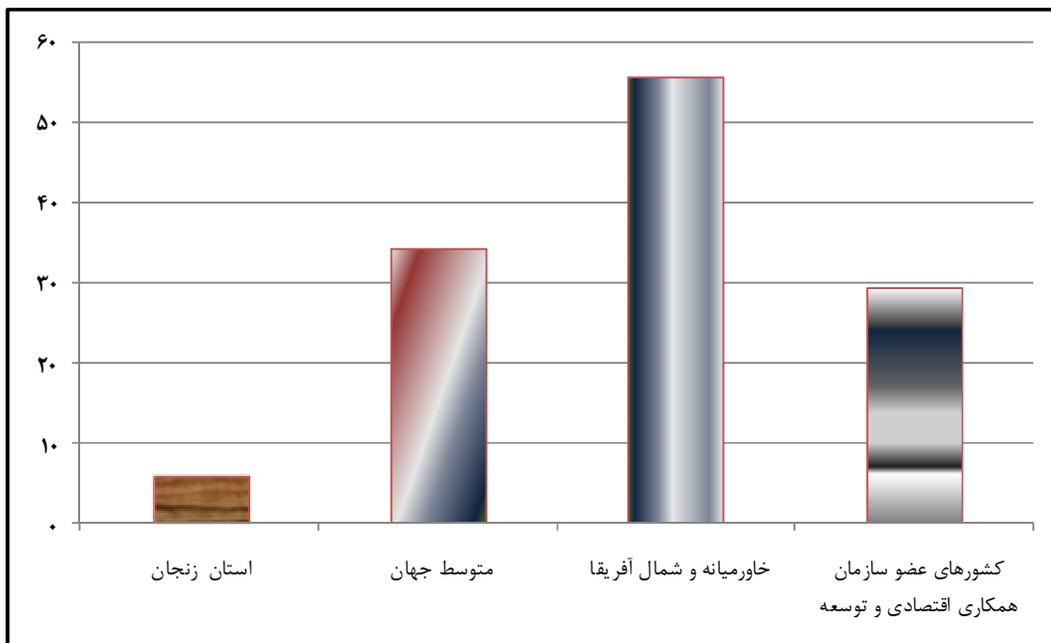
Error! Reference source not found. متوسط دوره انتظار انشعاب آب در استان زنجان را در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی نشان می‌دهد. این شاخص بیانگر میانگین تعداد روزهای انتظار، از زمان تحویل درخواست تا روز وصل انشعاب آب است. این شاخص با این سوال سنجیده (c13) شده است: از زمان درخواست انشعاب آب تا زمان وصل آن چند روز طول کشید؟

با استنتاج پاسخها از این سوال معلوم شد که متوسط دوره انتظار انشعاب آب در این استان ۶ روز است. این شاخص برای متوسط جهان ۳۴.۳ روز، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۵۵.۷ روز و کشورهای عضو

سازمان همکاری اقتصادی ۲۹.۴۵ روز بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد انگیزه شروع فعالیت برای بنگاه‌های جدید کاهش می‌یابد و شروع کار دشوارتر و محیط کسب و کار محدودتر خواهد بود.

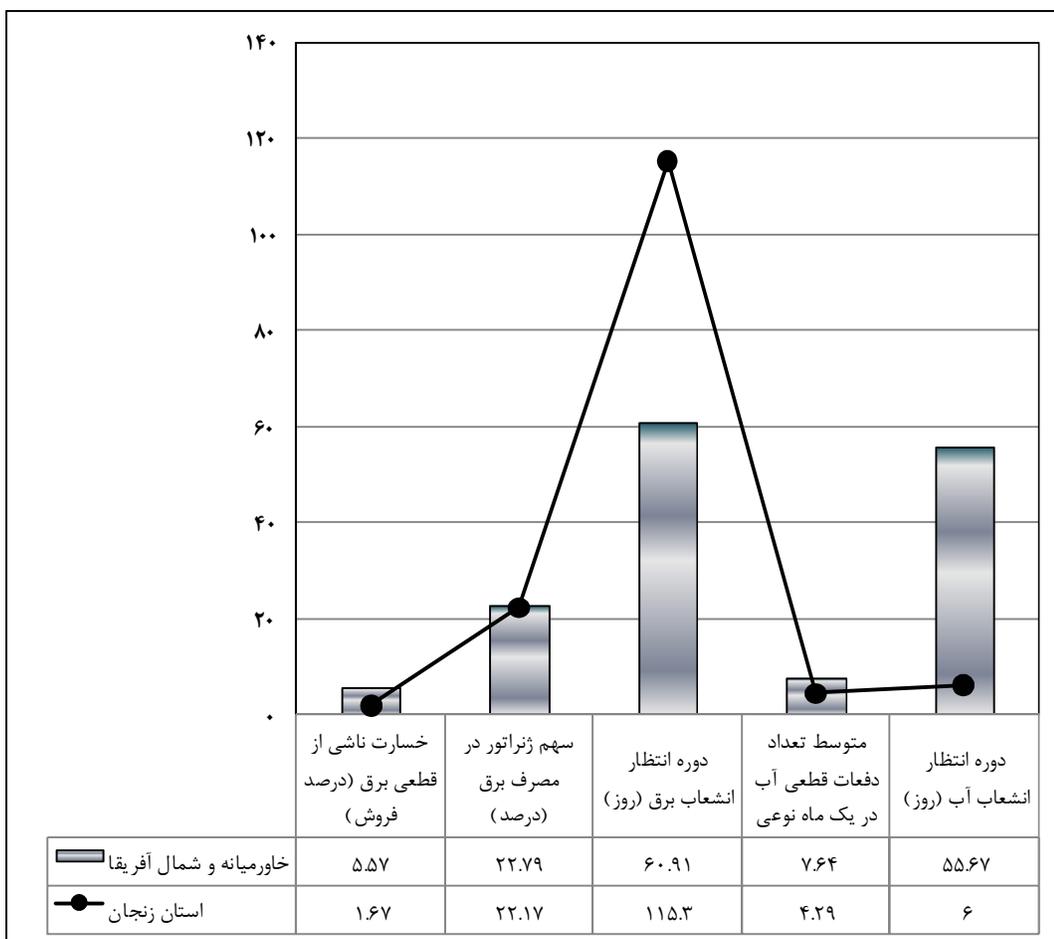
نمودار ۳-۲۸ دوره انتظار انشعاب آب در استان زنجان (روز)

۲۸ Error! Reference source not found. بیانگر وضعیت شاخص‌های زیرساخت‌های اقتصادی استان زنجان در مقایسه با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا به صورت یکجا است. از نظر زیر ساخت‌ها تنها مشکلی که در مقایسه با کشورهای منطقه دیده می‌شود طولانی بودن دوره انتظار برای انشعاب برق است.

نمودار ۳-۲۹ وضعیت شاخص های زیرساختهای اقتصادی استان زنجان

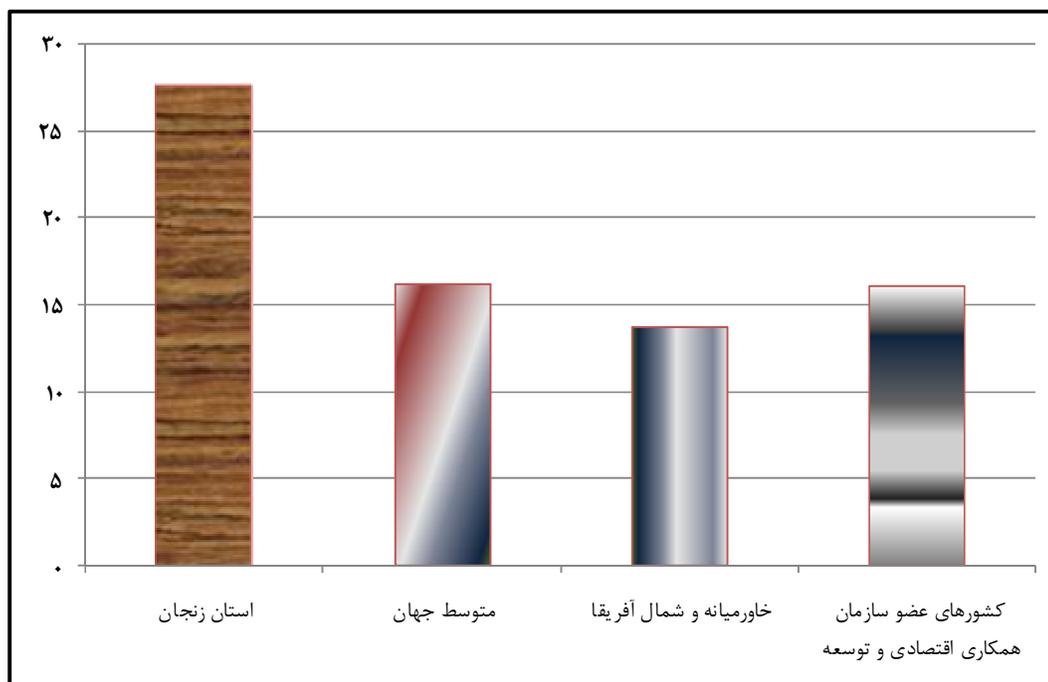

۶-۲-۲-۳- شرکت های پیشرو

۲۹Error! Reference source not found. نشان دهنده وضعیت بنگاههای دارای گواهینامه بین المللی در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی است. این شاخص بیانگر درصدی از بنگاهها است که یکی از گواهینامه‌های بین-المللی کیفیت مانند ISO9000 یا ISO 9002 یا ISO 14000 را دارا هستند. این شاخص با این سوال (b8)سنجیده شده است: آیا این بنگاه گواهینامه‌های بین المللی کیفیت دارد؟ (مانند ISO9000 یا ISO 9002 یا ISO 14000)

با استنتاج پاسخها از این سوال معلوم شد که 27.7 درصد بنگاهها در استان زنجان دارای گواهینامه بین المللی کیفیت می باشند. این شاخص برای متوسط جهان ۱۶.۲ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۱۳.۸ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۱۶.۱ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد کیفیت بنگاههای داخلی بالاتر است. حضور این دسته از شرکتهای تاثیر مثبت بر محیط کسب و کار دارد به طور مثال دانش فنی را در محیط ارتقا می بخشند.

نمودار ۳-۳۰ وضعیت بنگاههای دارای گواهینامه بین المللی در استان زنجان (به درصد)

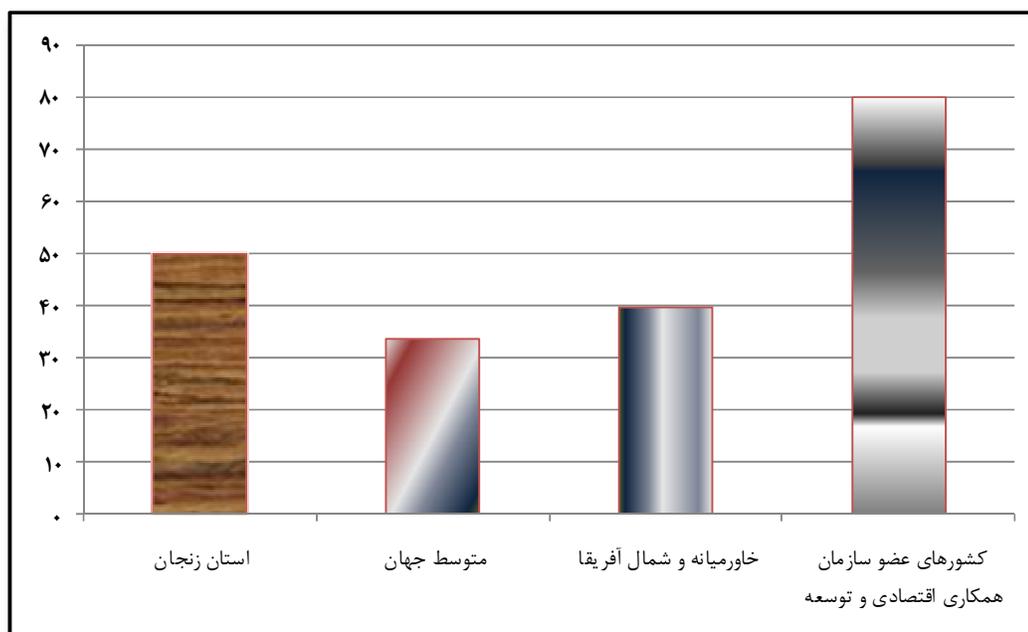
۳۰Error! Reference source not found. نشان دهنده وضعیت بنگاههای دارای پایگاه اطلاع

رسانی در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو

سازمان همکاری اقتصادی است. این شاخص بیانگر درصدی از بنگاه‌ها است که دارای سایت اینترنتی اختصاصی هستند. این شاخص با این سوال (c22b) سنجیده شده است: در حال حاضر آیا این بنگاه دارای سایت اینترنتی اختصاصی است؟

با استنتاج پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که ۵۰ درصد بنگاه‌ها در استان زنجان دارای سایت اینترنتی هستند. این شاخص برای متوسط جهان ۳۳.۷ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۳۹.۹ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۸۰.۲ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد اطلاع‌رسانی بنگاه‌ها از نوع و کیفیت محصولات، استخدام و بازخورد نظرات مشتریان بهتر می‌شود و شرایط برای فعالیت بهبود پیدا می‌کند.

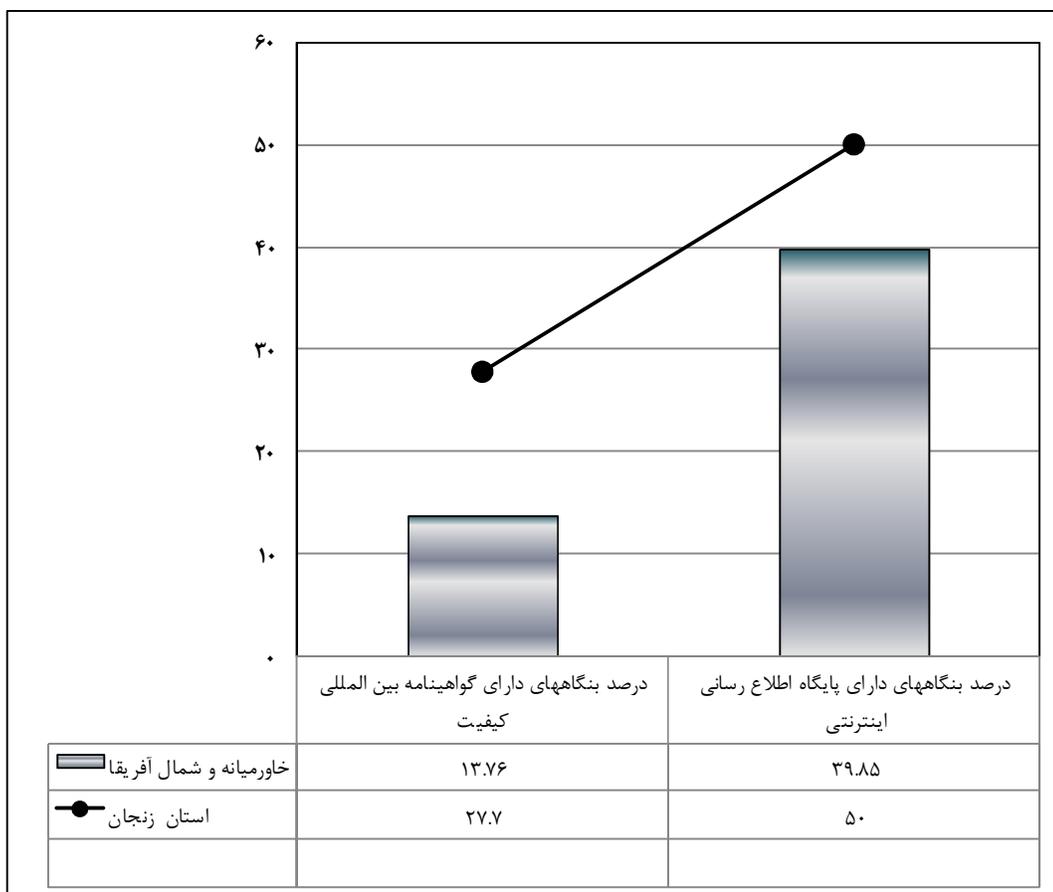
نمودار ۳-۳۱ درصد بنگاه‌های دارای پایگاه اطلاع‌رسانی در استان زنجان (به درصد)

۱Error! Reference source not found. بیانگر وضعیت شاخص‌های نوآوری و فناوری استان زنجان در مقایسه با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا به صورت یکجا است. همانگونه که در نمودار نشان داده شده است استان زنجان در هر دو شاخص وضعیت بهتری نسبت به کشورهای منطقه دارد.

نمودار ۳-۳۲ وضعیت شاخص های نوآوری و فناوری استان زنجان (به درصد)

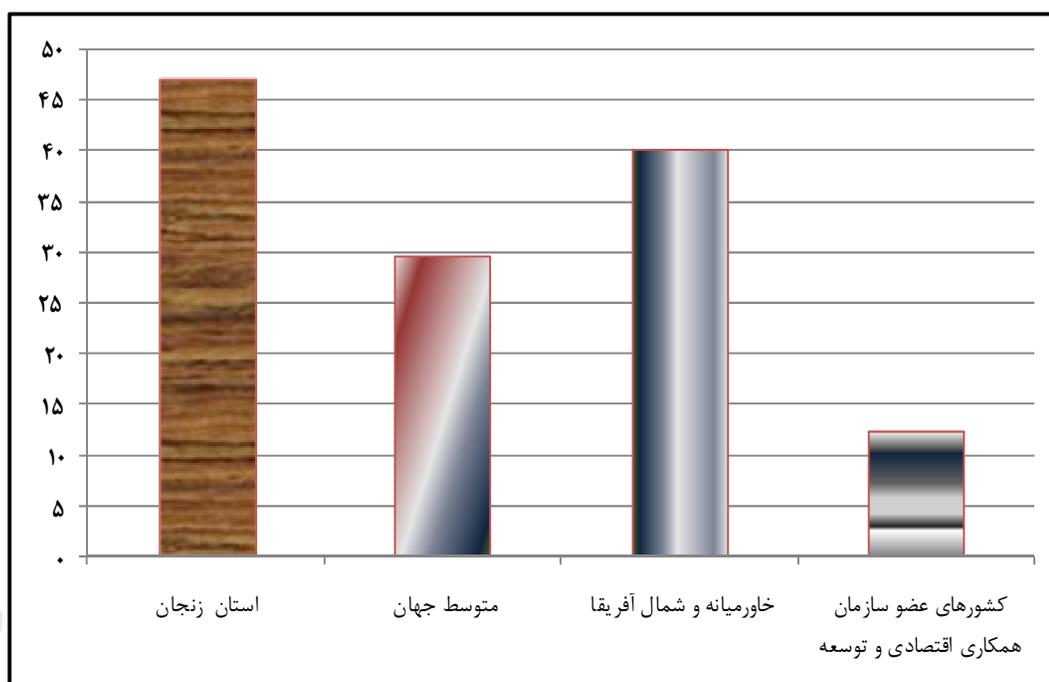

۷-۲-۲-۳- مجوزهای کسب و کار

۳۲Error! Reference source not found. نشان دهنده وضعیت تعداد روزهای صرف شده جهت اخذ مجوز فعالیت در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی است. این شاخص بیانگر میانگین تعداد روزهایی است که برای اخذ مجوز فعالیت لازم است. این شاخص با این سوال (j14) سنجیده شده است: تقریباً از زمان تسلیم درخواست برای اخذ مجوز فعالیت تا زمان اخذ مجوز چند روز طول کشیده است؟

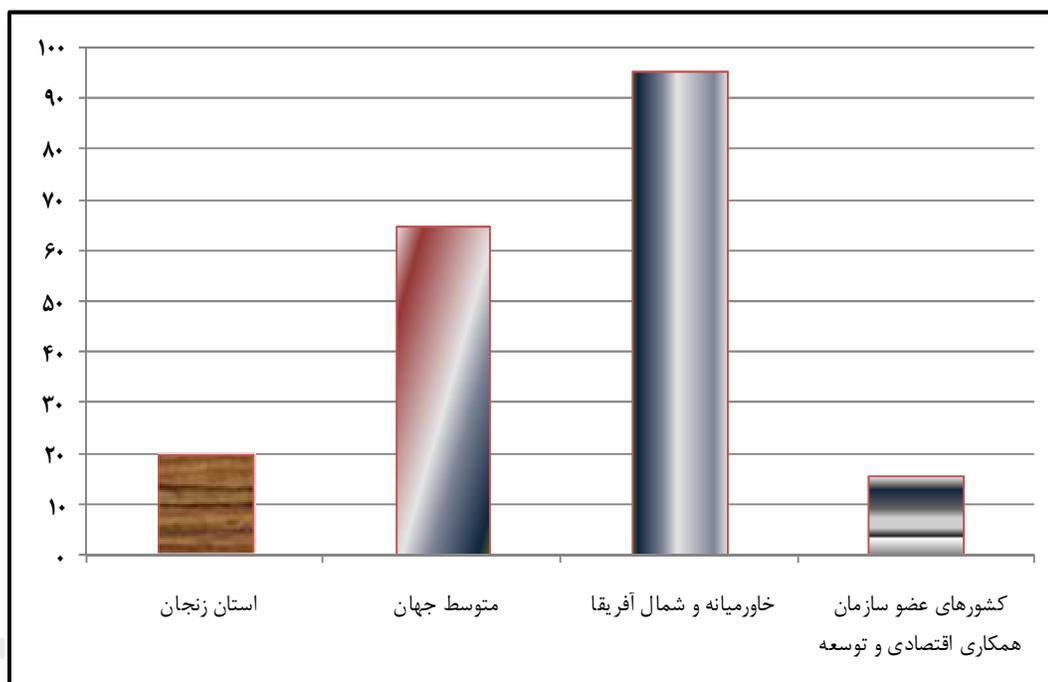
با استنتاج پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که متوسط روزهای اخذ مجوز فعالیت در استان زنجان ۴۷.۱۳ روز بوده است. این شاخص برای متوسط جهان ۲۹.۷ روز، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۴۰.۲ روز و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۱۲.۳ روز بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد شروع به فعالیت با محدودیتهای بیشتر همراه خواهد بود و محیط کسب و کار مخدوش می‌شود.

نمودار ۳-۳-۳ تعداد روزهای اخذ مجوز فعالیت در استان زنجان

Error! Reference source not found. نشان‌دهنده وضعیت تعداد روزهای صرف شده جهت اخذ مجوز ساخت در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی است. این شاخص بیانگر میانگین تعداد روزهایی است که برای اخذ مجوز ساخت لازم است. این شاخص با این سوال (g3) سنجیده شده است: تقریباً از زمان تسلیم درخواست برای اخذ مجوز ساخت تا زمان اخذ مجوز چند روز طول کشیده‌است؟ با دریافت پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که برای اخذ مجوز ساخت در استان زنجان ۲۰ روز زمان صرف شده است. این شاخص برای متوسط جهان ۲۹.۷ روز، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۴۰.۲ روز و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی ۱۲.۳ روز بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد شروع به فعالیت با محدودیت‌های بیشتر همراه و محیط کسب و کار مخدوش‌تر خواهد بود..

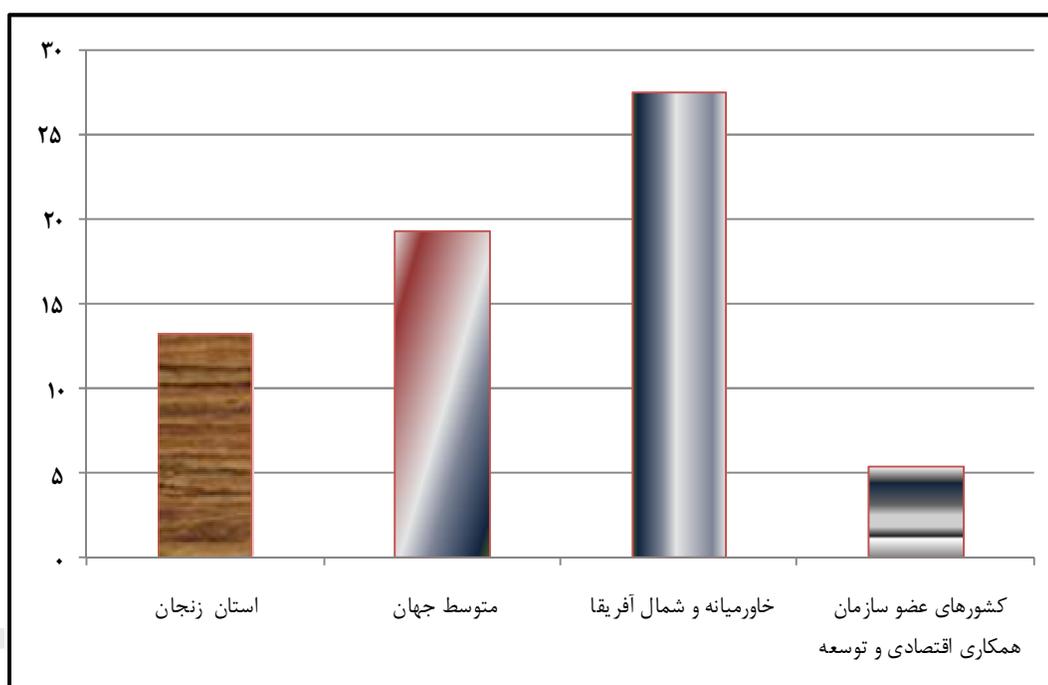
نمودار ۳-۳۴ تعداد روزهای اخذ مجوز ساخت در استان زنجان

Error! Reference source not found. بیانگر وضعیت تعداد روزهای صرف شده جهت اخذ مجوز واردات در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی است. این شاخص بیانگر میانگین تعداد روزهایی است که برای اخذ مجوز واردات لازم است. این شاخص با این سوال (j11)سنجیده شده است: تقریباً از زمان تسلیم درخواست برای اخذ مجوز واردات تا زمان اخذ مجوز چند روز طول کشیده است؟

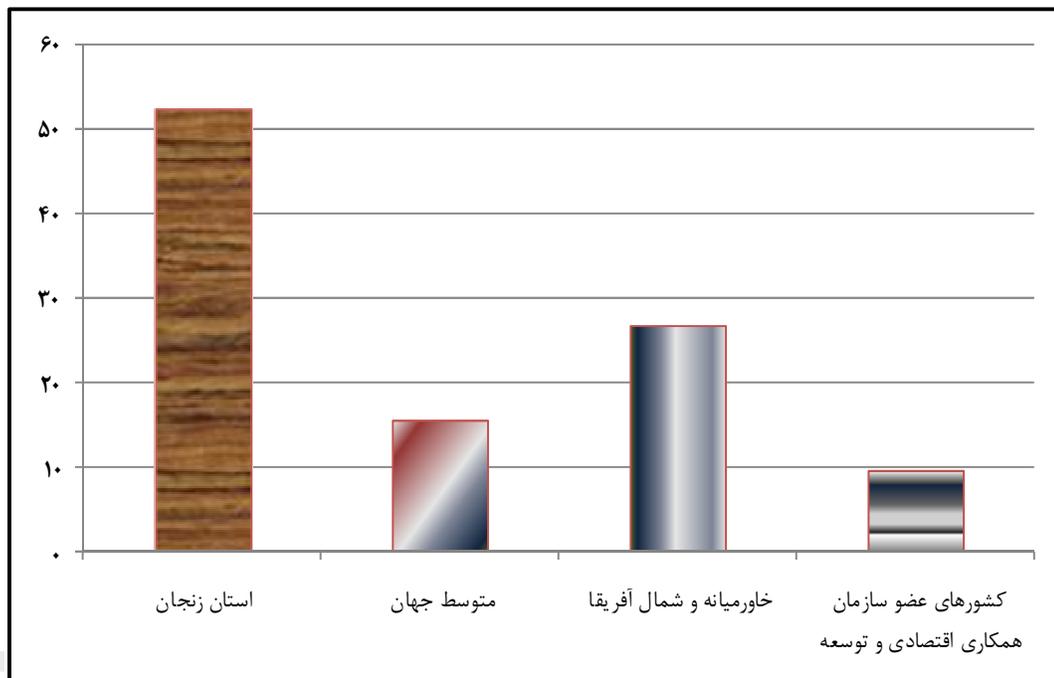
با استنتاج پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که متوسط زمان صرف شده برای اخذ مجوز واردات در استان زنجان ۱۳.۲۵ روز است. این شاخص برای متوسط جهان ۱۹.۴ روز، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۲۷.۵۵ روز و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۵.۴ روز بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد محدودیتهای تجاری بیشتر و محیط کسب و کار محدودتر خواهد بود.

نمودار ۳-۳۵ تعداد روزهای اخذ مجوز واردات در استان زنجان

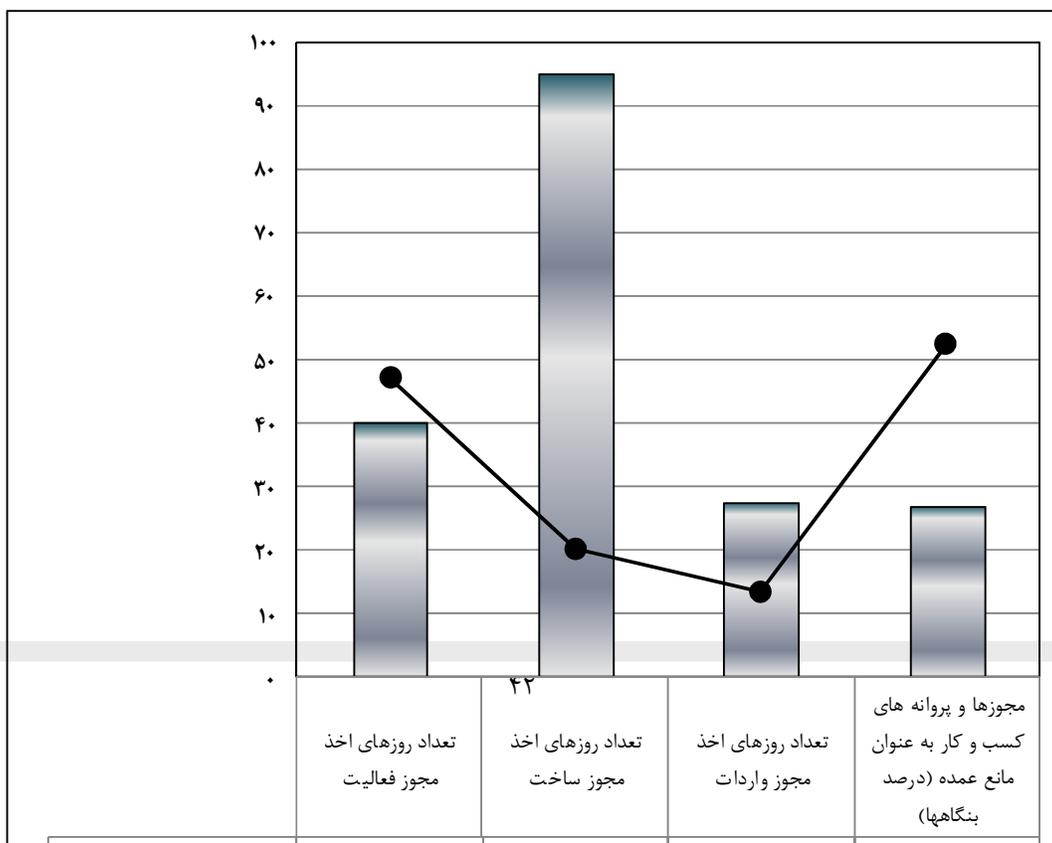
ΔError! Reference source not found. نشان‌دهنده وضعیت مجوزها و پروانه‌های کسب و کار به عنوان مانع عمده در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی است. این شاخص بیانگر درصدی از بنگاه‌ها است که اخذ مجوزها و پروانه‌های لازم برای انجام کسب و کار را مانع مهم یا بسیار مهم می‌دانند. این شاخص با این سوال سنجیده شده است: اخذ مجوزهای لازم برای انجام کسب و کار اصلا مشکل نیست؟ مشکل اندکی است؟ تا حدودی مشکل است؟ مشکل مهمی است؟ مشکل بسیار مهمی است؟ با دریافت پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که ۵۲.۵ درصد از بنگاه‌ها در استان زنجان به این سوال جواب مهم و بسیار مهم داده‌اند. این شاخص برای متوسط جهان ۱۵.۵ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۲۶.۹ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۹.۷ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد محیط کسب و کار محدودتر خواهد بود

نمودار ۳-۳۶ وضعیت شاخص مجوزها و پروانه‌های کسب و کار به عنوان مانع عمده در استان زنجان (به درصد)

Error! Reference source not found. بیانگر وضعیت شاخص‌های صدور مجوزها و پروانه‌ها در استان زنجان در مقایسه با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا به صورت یکجا است. در استان زنجان تعداد روزهای لازم برای اخذ مجوز فعالیت بیشتر از کشورهای منطقه است و درصد بیشتری از بنگاهها مجوزهای کسب و کار را مانع عمده ای بر سر کسب و کار می دانند اما زمان لازم برای اخذ مجوز ساخت و واردات کمتر از کشورهای خاورمیانه است.

نمودار ۳-۳۷ وضعیت شاخص‌های مجوز و پروانه‌های تجاری استان زنجان

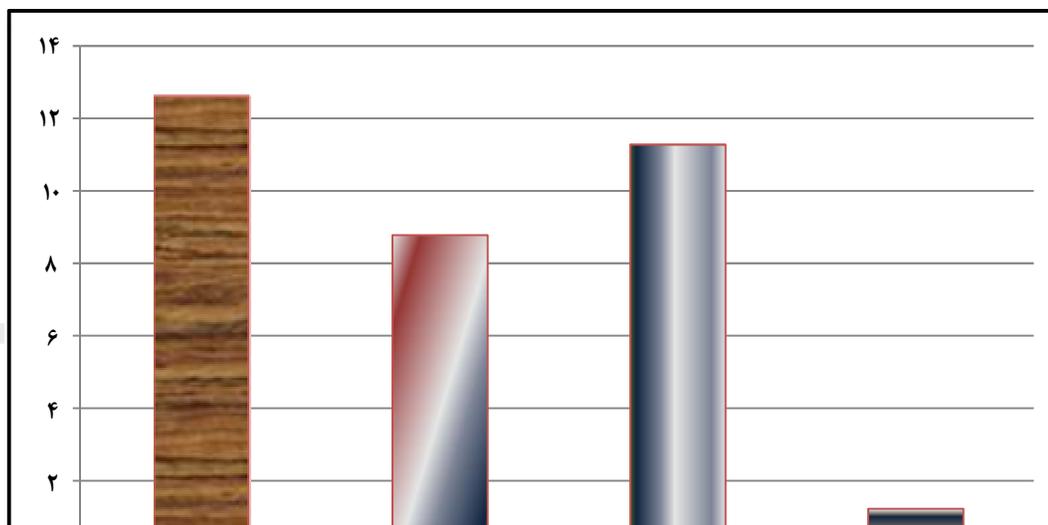

۸-۲-۲-۳- مقررات و مالیات

۳۷Error! Reference source not found. نشان‌دهنده وضعیت میزان وقت مدیریت ارشد بنگاهها برای رفع و رجوع امور اداری در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال افریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی است. این شاخص بیانگر میانگین درصد صرف زمان مدیران عالی برای رفع و رجوع امور اداری (از قبیل رجوع به سازمان امور مالیاتی، گمرک، اداره کار و سایر سازمان های دولتی و عمومی) است. شاخص مذکور با این سوال (2) سنجیده شده است: چند درصد از وقت مدیریت ارشد صرف رفع و رجوع امور اداری می‌شود؟(منظور از مدیران عالی ، کارکنان بالاتر از ناظران عملیاتی یا ناظران فروش است).

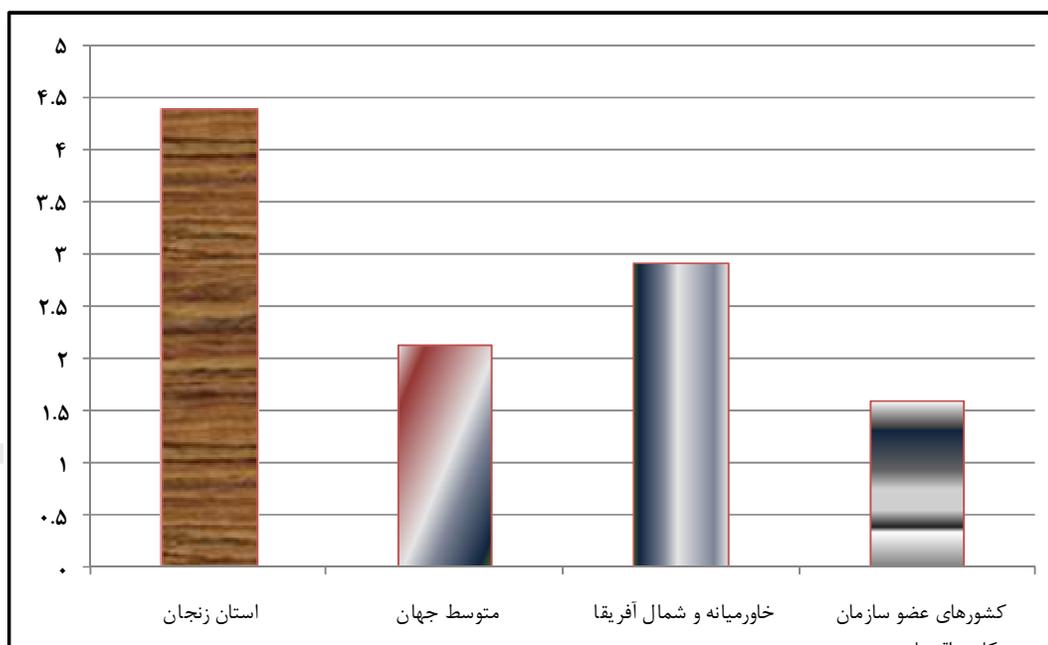
با دریافت پاسخها از این سوال معلوم شد که ۱۲.۶۴ درصد از وقت مدیران ارشد در استان زنجان صرف رفع و رجوع امور اداری می‌شود. این شاخص برای متوسط جهان ۸.۸ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۱۱.۳ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۱.۲ درصد بوده‌است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد وقت مدیران بیشتر صرف کارهای جانبی و نه وظایف اصلی بنگاهداری می‌شود و در نتیجه بهره‌وری کاهش می‌یابد.

نمودار ۳-۳۸ درصد وقت مدیریت ارشد برای رفع و رجوع امور اداری در استان زنجان (به درصد)

۳۸ Error! Reference source not found. بیانگر متوسط تعداد مراجعات به سازمان مالیاتی یا مراجعه کارکنان سازمان به بنگاه در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی می باشد. این شاخص بیانگر متوسط تعداد بازدید مأموران مالیاتی یا مراجعات کارکنان بنگاه به سازمان امور مالیاتی است. شاخص فوق با این سوال (4j) سنجیده شده است: آیا در سال گذشته مأموران سازمان امور مالیاتی از بنگاه شما بازدید کرده‌اند؟ در سال گذشته چند بار ممیزان مالیاتی از این بنگاه بازدید و یا کارکنان شما به سازمان مراجعه کرده‌اند؟ با استنتاج پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که متوسط تعداد مراجعات به سازمان مالیاتی یا مراجعه کارکنان سازمان به بنگاه در استان زنجان ۴.۴ بار در سال بوده است. این شاخص برای متوسط جهان ۲.۱ بار، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۲.۹ بار و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۱.۶ بار بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد بوروکراسی اداری بیشتر و نشان دهنده عدم وجود سیستم منسجم و منظم مالیاتی و محیط کسب و کار مطلوب خواهد بود.

نمودار ۳-۳۹ متوسط تعداد مراجعات به سازمان مالیاتی یا مراجعه کارکنان سازمان به بنگاه در استان زنجان

Error! Reference source not found. ۳۹ نشان‌دهنده وضعیت شاخص نرخ مالیات به عنوان مانع عمده در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی است. این شاخص بیانگر درصد بنگاه‌هایی است که نرخ مالیات‌های مختلف را مشکل مهم یا بسیار مهمی می‌دانند. شاخص مذکور با این سوال (j30a) سنجیده شده است: آیا نرخ مالیات‌های مختلف اصلاً مشکلی برای شما ایجاد کرده است؟ مشکل اندکی ایجاد کرده است؟ تا حدودی مشکل ایجاد کرده است؟ مشکل مهمی ایجاد کرده است؟ مشکل بسیار مهمی ایجاد کرده است؟

با دریافت پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که ۷۱.۵ درصد از بنگاه‌ها در استان زنجان به این سوال جواب مهم و بسیار مهم داده‌اند. این شاخص برای متوسط جهان ۳۵ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۴۵ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۲۱.۵ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد محیط کسب و کار نامناسب‌تر است.

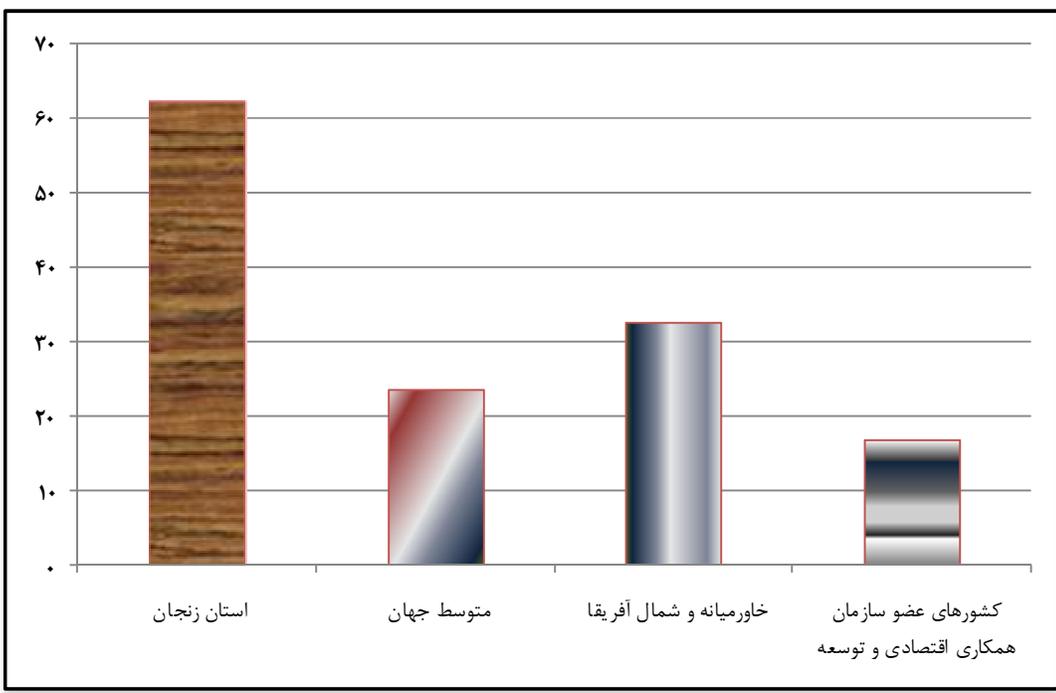
نمودار ۳-۴۰ وضعیت شاخص نرخ مالیات به عنوان مانع عمده در استان زنجان (درصد)

۴۰ Error! Reference source not found. بیانگر سنجش مانع عمده بودن شیوه وصول مالیات در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی است. این شاخص بیانگر درصد بنگاه‌هایی است که اداره امور مالیاتی را مانع مهم یا بسیار مهم می‌دانند. شاخص فوق با این سوال (j30b) سنجیده شده است: آیا سازمان امور مالیاتی اصلا مشکلی برای بنگاه شما ایجاد نکرده است؟ مشکل اندکی ایجاد کرده است؟ تا حدودی مشکل ایجاد کرده است؟ مشکل مهمی ایجاد کرده است؟ مشکل بسیار مهمی ایجاد کرده است؟

با استنتاج پاسخ ها از این سوال معلوم شد که ۶۲.۳ درصد از بنگاهها در استان زنجان به این سوال جواب مهم و بسیار مهم داده‌اند. این شاخص برای متوسط جهان ۲۳.۷ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۳۲.۷ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۱۶.۹ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد نارضایتی بیشتر بنگاه‌ها را از شیوه اخذ مالیات نشان می‌دهد.

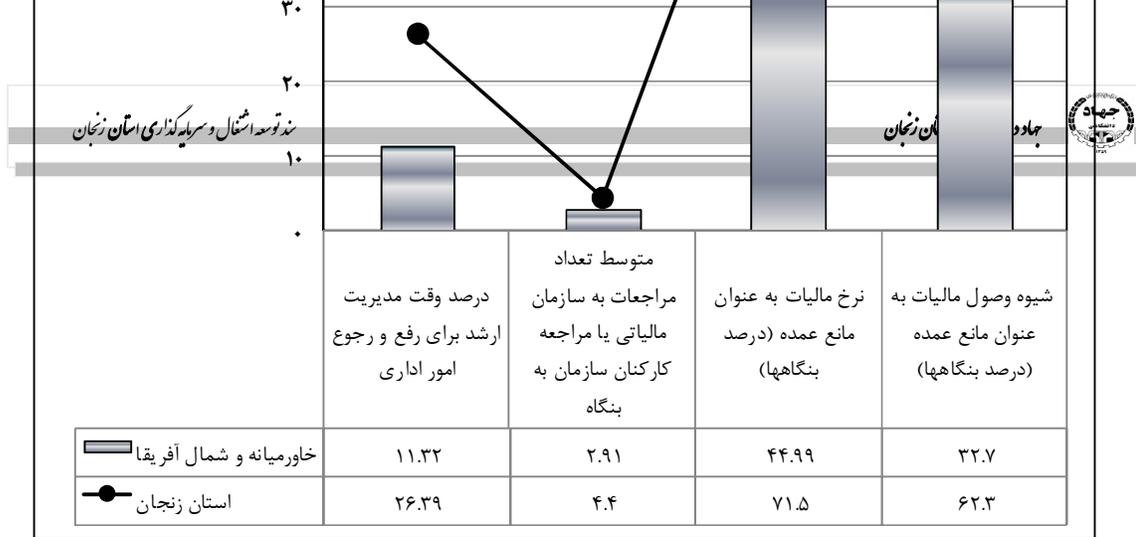
نمودار ۳-۴۱ شیوه وصول مالیات به عنوان مانع عمده در استان زنجان (به درصد)

Error! Reference source not found. بیانگر وضعیت مجموع شاخص‌های مقررات و مالیات در استان زنجان در مقایسه با کشورهای خاورمیانه و شمال افریقا به صورت یکجا است. استان زنجان در هر چهار شاخص وضعیت بدتری نسبت به کشورهای خاورمیانه دارد.

نمودار ۳-۴۲ وضعیت شاخص‌های مقررات و مالیات استان زنجان

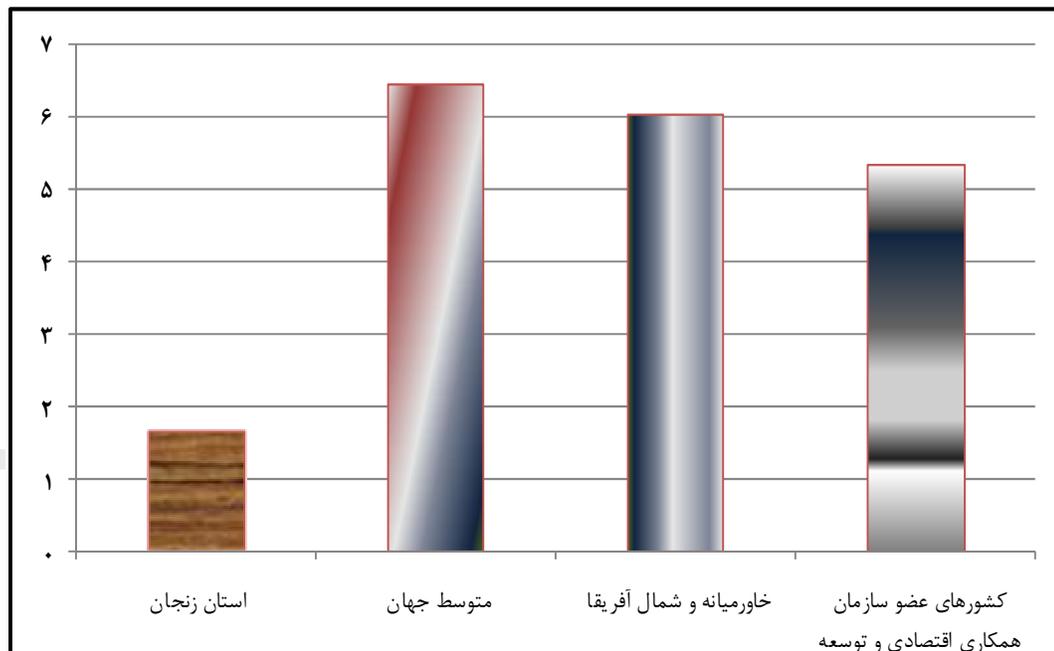

۹-۲-۲-۳- تجارت

۴۲Error! Reference source not found. نشان دهنده متوسط مدت زمان ترخیص صادرات مستقیم از گمرک در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی است. این شاخص بیان می‌کند که به طور متوسط ترخیص کالاهای صادراتی مستقیم از گمرک چند روز طول می‌کشد. شاخص مذکور با این سوال (d4) سنجیده شده است: در سال ۱۳۸۹ کالاهای صادراتی که به طور مستقیم این بنگاه صادر کرده است چند روز پس از رسیدن به گمرک مبدا از گمرک ترخیص شده است؟

با دریافت پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که برای ترخیص کالاهای صادراتی مستقیم از گمرک استان زنجان ۱.۶۷ روز زمان صرف شده است. این شاخص برای متوسط جهان ۶.۴ روز، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۶ روز و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۵.۳۵ روز بوده است. هر چقدر این شاخص کوچکتر باشد تسهیل در امر صادرات کالاها ایجاد می‌شود و بنگاه‌ها با محدودیت‌های تجاری کمتری مواجه خواهند بود.

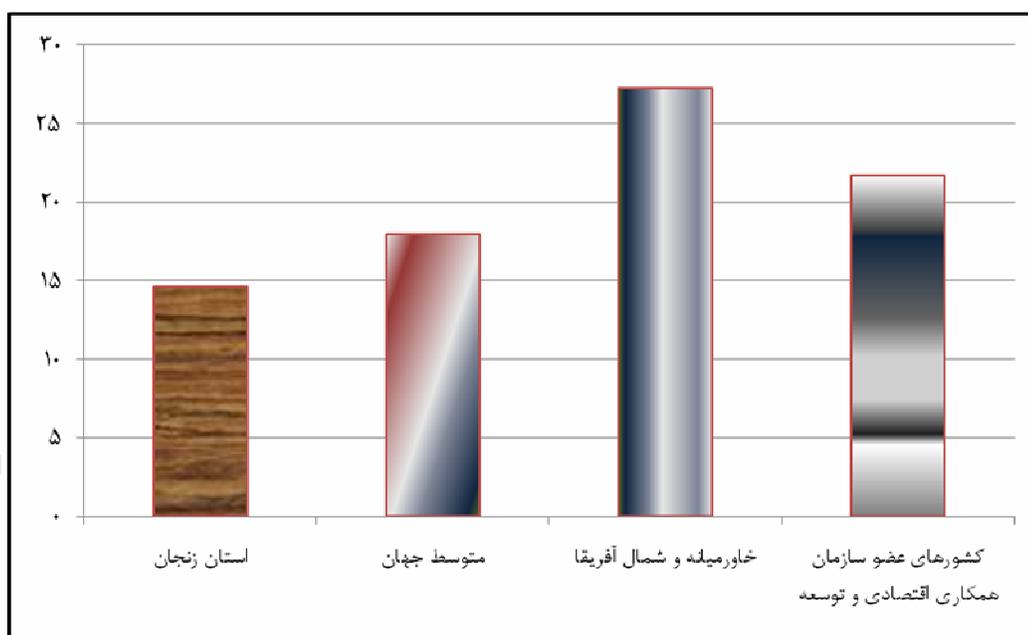
نمودار ۳-۴۳ متوسط مدت زمان ترخیص صادرات مستقیم از گمرک در استان زنجان (به روز)

Error! Reference source not found. ۴۳ بیانگر درصد بنگاه‌های صادرکننده در استان زنجان در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی است. این شاخص بیانگر درصد بنگاه‌هایی است که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم صادرات داشته‌اند. شاخص فوق با این سوال (d3b+d3c) سنجیده شده‌است: در سال ۱۳۸۹ سهم صادرات غیر مستقیم در فروش چه میزان بوده است (در داخل فروخته شده که خریدار آن را به خارج صادر کرده است). و در سال ۱۳۸۹ سهم صادرات مستقیم در فروش چه میزان بوده است (خود بنگاه آن را به خارج صادر کرده است)؟

با استنتاج پاسخ‌ها از این سوال معلوم شد که نسبت بنگاه‌هایی که کالای صادراتی تولید کرده‌اند به کل بنگاه‌ها در استان زنجان ۱۴.۶ درصد است که با متوسط جهان برابر است. این شاخص برای کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۲۷.۳ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی ۲۱.۷ درصد است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد رقابت‌پذیری بنگاه‌ها خواهد بود. حضور این قبیل بنگاه‌ها تاثیر مثبت بر محیط کسب و کار دارند چراکه بنگاه‌های صادرکننده دانش بیشتری داشته که خواسته یا ناخواسته آن را به محیط خود انتقال می‌دهند.

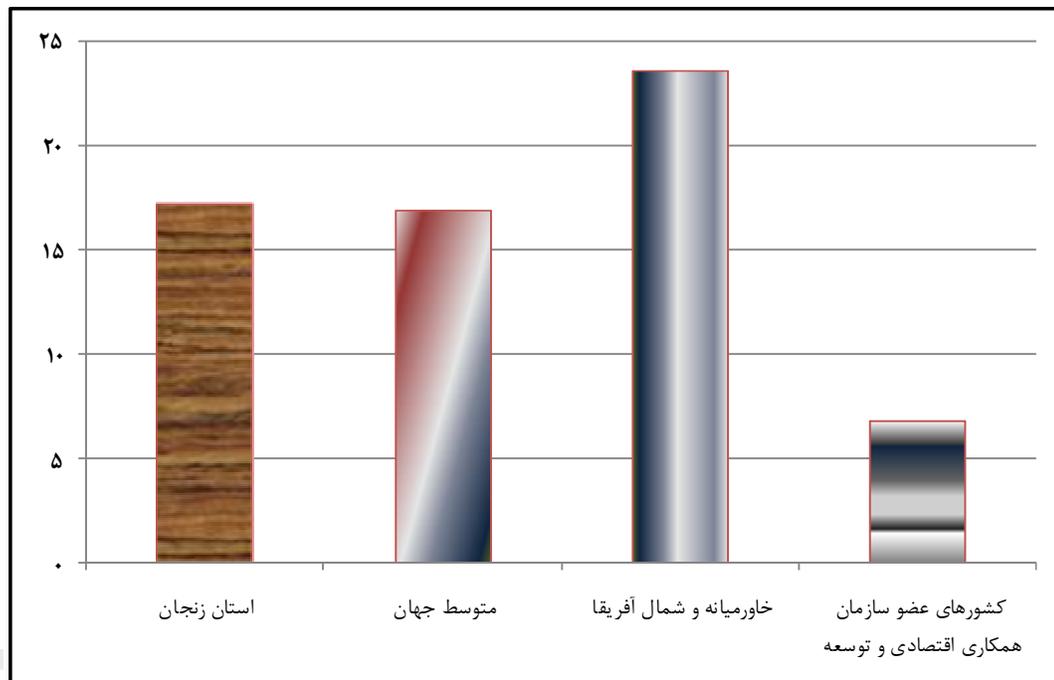
نمودار ۳-۴۴ درصد بنگاه‌های صادرکننده در استان زنجان (به درصد)

Error! Reference source not found. وضعیت بازدارندگی قوانین تجاری و گمرکات در استان زنجان و در مقایسه با متوسط جهان، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی نشان می دهد. این شاخص بیانگر درصد بنگاههایی است که گمرک و مقررات تجاری را مانع مهم یا بسیار مهم می دانند. شاخص فوق با این سوال (d30b) سنجیده شده است: کدامیک از حالات زیر با کیفیت گمرک و مقررات تجاری انطباق دارد: اصلا مشکل نیست؟ مشکل اندکی است؟ تا حدودی مشکل است؟ مشکل مهمی است؟ مشکل بسیار مهمی برای این بنگاه بوجود آورده است؟

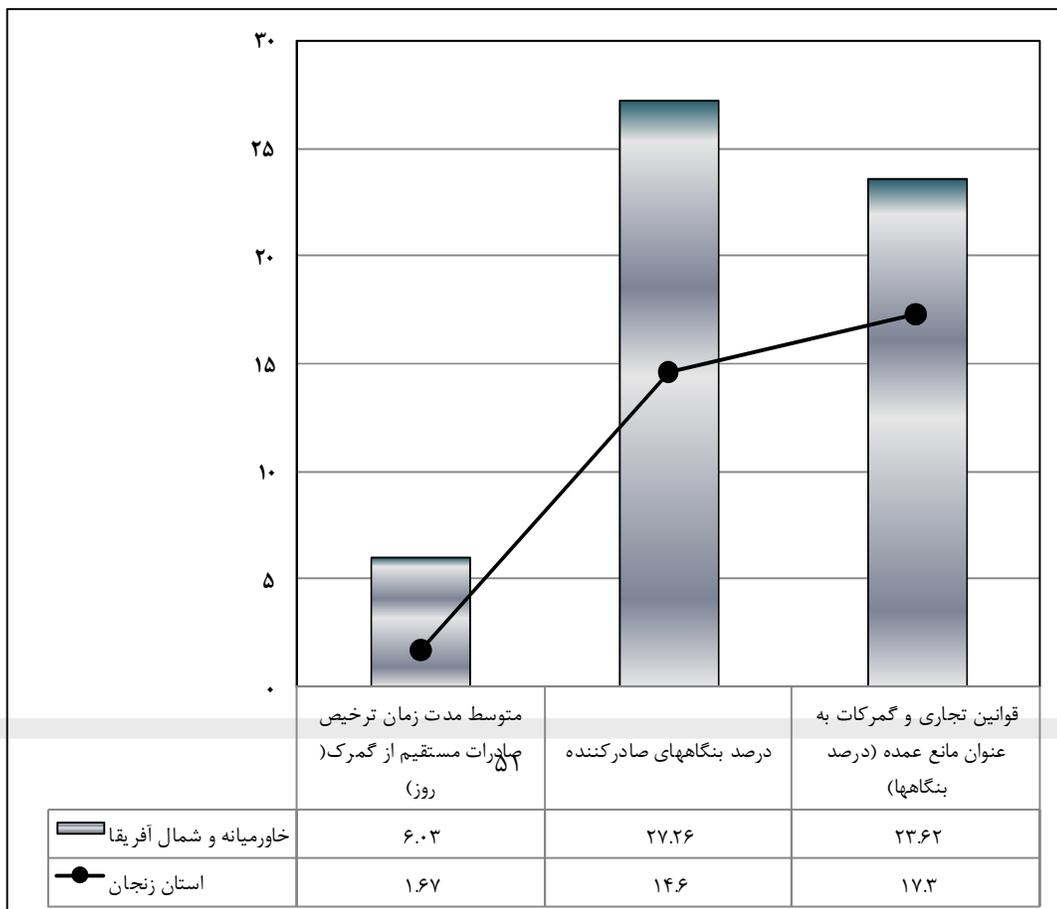
با استنتاج پاسخها از این سوال معلوم شد که ۱۷.۳ درصد از بنگاهها در استان زنجان به این سوال جواب مهم و بسیار مهم داده اند. این شاخص برای متوسط جهان ۱۶.۹ درصد، کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا ۲۳.۶ درصد و کشورهای عضو سازمان همکاری های اقتصادی ۲۳.۶ درصد بوده است. هر چقدر این شاخص بزرگتر باشد نارضایتی بنگاهها از کیفیت گمرک و مقررات تجاری بیشتر و محیط کسب و کار محدودتر می شود.

نمودار ۳-۴۵ وضعیت قوانین تجاری و گمرکات به عنوان مانع عمده در استان زنجان (به درصد)

بازدارندگی قوانین تجاری گمرکی وضعیت بهتری از کشورهای منطقه را نشان می‌دهد. بنگاههای صادرکننده کالاها کمتر از کشورهای منطقه است اما زمان ترخیص کالاهای صادراتی و گمرکات در استان زنجان در مقایسه با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا به صورت یکجا است. نسبت

نمودار ۳-۴۶ وضعیت شاخصهای قوانین تجاری و گمرکات استان زنجان

۱۰-۱-۲-۳- تشکل‌های کسب و کار و انتظارات اعضای آن‌ها

گفته می‌شود تشکل‌های صنفی یکی از ارکان بهبود محیط کسب و کار هستند. صاحبان صنایع و حرفه‌ها در انجمن‌های صنفی برای پیشبرد منافع خود دور یکدیگر جمع می‌شوند، می‌توانند برای رفع موانع کسب و کار اقدام کنند. به طور مثال شوراهای داوری و حل اختلاف که در اتاق‌های بازرگانی یا سایر تشکل‌های صنفی تشکیل می‌شود نیاز صاحبان کسب و کار به دادگاه‌ها را کاهش می‌دهد. برای تمام موانع سرمایه‌گذاری که در این پرسشنامه آمده است تشکل‌های صنفی می‌توانند نقش موثری در تقلیل آن داشته باشند. تجارب بسیار زیادی از نقش تشکل‌های صنفی در مبارزه با فساد اداری، روان‌سازی نظام اداری، تعریف و اجرای استاندارد کیفیت کالاها و خدمات،... در کشورهای در حال توسعه وجود دارد.

مسئولین استان می‌توانند و باید از ظرفیت این تشکل‌ها برای ایجاد اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان بهره‌گیرند. این تشکل‌ها معمولاً از مسئولین دولتی انتظار دارند تسهیلات و سهم بیشتری از بودجه دولت را در اختیار آنها قرار دهند. مسئولین استان باید از ظرفیت این تشکل‌ها برای ارزیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی، ایجاد تحول اداری، تقویت نظام آموزش فنی و حرفه‌ای، ایجاد صندوق‌های مالی محلی، گسترش نظام‌های مردمی داوری ... استفاده کنند.

بر اساس پیمایش صورت گرفته در استان زنجان، ۶۳ درصد از پرسش‌شوندگان عضو انجمن‌ها صنفی هستند. اعضای این تشکل‌ها مهمترین نیاز خود را در ارتباط با برگزاری نمایشگاه اعلام کرده‌اند. آشنایی با مقررات دولتی دومین خواسته اعضای این تشکل‌ها است. اقدامات مورد نیاز صاحبان کسب و کار که باید توسط انجمن‌های صنفی ارایه شود در نمودار ۳-۴۶ نشان داده شده است. مسئولین استانی می‌توانند تشکل‌های صنفی استان را در جهت ارایه این خدمات تشویق کنند.

نمودار ۳-۴۷ انتظارات اعضای تشکل‌ها از انجمن‌های مربوطه در استان زنجان

۱۱-۲-۳- پیامدهای هدفمندسازی یارانه‌ها در استان زنجان

بر اساس برآوردهای بدست آمده از سوی پرسش‌شوندگان در استان زنجان، با اجرای طرح هدفمندسازی یارانه‌ها، هزینه گاز ۱۷۳ درصد، هزینه برق ۱۳۵ درصد و هزینه سایر حامل‌های انرژی ۱۶۸ درصد افزایش خواهد داشت. همچنین بنابر اظهارات این گروه هزینه مواد اولیه و واسطه ۷۴ درصد و هزینه حمل و نقل هم ۷۱ درصد بالاتر خواهد رفت.

در حدود ۲۸ درصد از بنگاه‌ها راهکار اصلی برای جبران افزایش هزینه‌ها در کوتاه‌مدت، مدیریت بهینه و صرفه‌جویی در مصرف انرژی اعلام کرده‌اند. در بلندمدت موارد دیگری را عمده واکنش خود به هدفمندسازی یارانه‌ها عنوان کرده‌اند. ۲۶ درصد مدیریت بهینه انرژی، ۱۹ درصد تغییر تکنولوژی تولید و ۱۰ درصد هم تعدیل در نیروی کار را عنوان کرده‌اند.

در پاسخ به این سؤال که در اثر اجرای طرح هدفمندسازی یارانه‌ها، تحقق کدامیک از حالات زیر برای بنگاه شما محتمل‌تر است؟ ۲۴ درصد توقف تولید و ۱۹ درصد هم کاهش سهم خود در بازار و به نفع تولیدکننده بزرگ داخلی را تاثیر هدفمندسازی یارانه‌ها دانسته‌اند.

جدول ۳-۳ واکنش‌ها و پیامدها به هدفمندسازی یارانه‌ها در استان زنجان

واکنش به هدفمند سازی یارانه‌ها	بلند-مدت	کوتاه-مدت	تاثیر هدفمندسازی یارانه	(درصد بنگاه‌ها)
از یارانه نقدی دولت استفاده خواهیم کرد (درصد بنگاه‌ها)	۵	۶	کاهش صادرات	۵
مدیریت انرژی را بهتر خواهیم کرد (درصد بنگاه‌ها)	۲۶	۲۸	افزایش صادرات	۲
تکنولوژی تولید را تغییر می‌دهیم (درصد)	۱۹	۱۶	افزایش فروش داخلی	۲۹

				بنگاه‌ها)
۱۹	کاهش سهم از بازار به نفع تولیدکنندگان بزرگ داخلی	۸	۵	از مواد اولیه ارزانتر استفاده می‌کنیم (درصد بنگاه‌ها)
۱۳	کاهش سهم از بازار به نفع تولیدکنندگان بزرگتر خارجی	۱۳	۱۰	نیروی کار را تعدیل می‌کنیم (درصد بنگاه‌ها)
۰	انتقال کارخانه به شهر دیگر	۳۰	۳۵	سایر موارد (درصد بنگاه‌ها)
۹	کاهش سهم از بازار به نفع تولیدکنندگان کوچکتر داخلی			
۲۴	توقف تولید			